44ԲԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2448 Կ. ՊՈԼԻՍ — ՈՒՐԱԲԱԹ 24-6 ՅՈՒԼԻՍ 1909 — 24 ԹԻՎՈՒՆ 1325-20 ՐՈՒՆԻՊ 1327

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՆԽԿ.	ՏՐԿՆ.	ՎԵՑՍՍ.
Գոլոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմանագիր

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
54 Grand'Rue de la S. Porte, 54
Constantinople

ՏԷՐ ՕՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԾԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՒ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՅԱԶԻԴ ԱԼԻ ՀԱՍՏԱՆԻՆ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

✷ 10 ՓԱՐԱ ✷ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՄԱՆԶՈՒՄԷՆ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — ✷ 10 ՓԱՐԱ ✷

Ի՞ՆՉ ՊԷՏՔ Է ԸՆԵՆ ԺԷՕՆԵՐԸ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՏԲԲ. ՐԻԶԱ ԹԷՎՖԻՔ ՊԷՅԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. երեկի թիւհն եւ վերջ)

Ի՞նչ պէտք է ընենք հիմա։

Կարծեմ բաւական յստակօրէն պարզեցի ա՛յն բարոյական վիճակը, որ կը կայանայ կարծելուն մէջ թէ երկար ատեն է ի վեր անկարգութեան մէջ գտնուող Հայերը, Յոյները, Թուրքերը, Քիւրտերը են. դիւրաւ չեն կրնար փոխել իրենց բարոյական դիրքը։ Արդարեւ, մենք յաւանականութիւնը չունինք իրերու բնութիւնը չորս-հինգ ամսուան մէջ փոխելու, մենք ալշիմիսթ չենք, որ գտած ըլլանք փիլիսոփայական քարը. թշնամութիւնները անկեղծ բարեկամութիւններու փոխելու։ Ժամանակի կը կարօտի։ Համբերութեամբ պիտի ընենք այս գործը, բայց կը բաւէ որ արդէն իսկ յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ մտած ըլլանք և լաւագոյն դիտաւորութիւններով ոգեւորուած։

Այսպէս, ամէն անգամ որ Երեսփ. ժողովին մէջ հայկական ջարդերու կամ ոնէ անիրաւութիւններու խնդիրը կը յարուցուէր, ուրախութեամբ կ'ըսեմ թէ ամէն անգամ ես էի որ խօսք կ'առնէի եւ յանախ կեանքիս վտանգը ալ առնելու ասիճան։ Թրքական առած մը կ'ըսէ.— «Անատուած մը երկու մինարէներու միջեւ։» Ա՛յս էր իմ կացութիւնս, և դժբախտաբար կը գտնուէի երկու կղերամատութիւններու միջեւ, զոր հաւասարապէս վտանգաւոր կը նկատեմ. յունական կղերամատութիւնը — անկեղծօրէն կը խօսիմ, որովհետեւ մտերիմներու մէջ ենք հոս, օտարական չեմ տեսներ, և նոյնիսկ եթէ գտնուի, Ֆրանսան մեր տունը կը հաստատի— և իսլամ կղերամատութիւնը. ահա երկու վտանգներ։ Որչափի կը վերլուծեմ ձեր առջեւ արդի կացութիւնը, չառանաս մի՝ համարիւ զիս, և չեմ ըսեր թէ աչխարհներու լաւագոյնին մէջ կ'ապրինք։ Պէտք է գիտնանք թէ ի՞նչ բանի մէջ տկար ենք, և գիտնանք թէ ո՛ւր է ա՛յն հիւանդութիւնը որ մէկ օրէն միւսը կրնայ փճացնել մեր ընկերային առողջութիւնը։ Օսմ. ազգը կազմող ցեղայնօրէն տարասեռ տարրերուն միջեւ անհամաձայնութիւններ կան։ Դիւրին է այս անհամաձայնութիւնները գրգռել արտաքին քաղաքականութեան ստեղծած կազերով կռիւներով։ Ահա այս պատճառաւ եկանք, ամէնուն հակընկալու թէ մենք լաւագոյն դիտաւորութիւններով ոգեւորուած ենք, թէ կ'ուզենք տարրերը իրարու մօտեցնել առանց ազգութիւնները փոխել ուզելու, որովհետեւ մեր բարոյական կամ գիտական համոզմամբ գիտենք թէ ասիկա անկարելի է։ Այսօր այս գործին անհնարութեան գիտակցութիւնը ունինք, և ասիկա ի՞նչ կարեւորութիւն ունի մեզի համար, որ ճշմարիտ ազատականներ ենք թէ՛ կրօնական և թէ իմաստասիրական տեսակէտով։ Ինծի համար փոյթ չէ թէ այս ինչ էֆէնտին Հայ է, բաւական է որ պատուական ու վաղեմի բարեկամ մըն է զոր իբրեւ եղբայր կը նկատեմ. նոյն իսկ վստահանամ ձեզ թէ եղբօր հետ անգամ անկէց աւելի մտերիմ չեմ եղած։ Ինծի հետ միեւնոյն կրօնական գաղափարներ չունենալը վտանգ մըն է մի՞թէ։ Սրբէք. թո՛ղ ըլլայ Յոյն կամ Հայ, կրնամ շատ պատուաբեր հարիւրաւոր օրինակներ յիշել, որոնց հետ տարիներէ ի վեր յարաբերութեան մէջ եմ, մտերիմ բարեկամ մնացած ենք, մինչ զանազան տարբեր Թուրքերոյ մէջ զիրար կը խողխողէին։

Ահա առաջին վտանգ մը։ Կրնանք ասոր դարմանը գտնել բարոյական դաստիարակութեամբ, այսինքն համոզումով և մանաւանդ բարի օրինակով։ Զանա՞նք կարելի եղածին չափ արդար ըլլալ, կարելի եղածին չափ իսէալ եղանակով։

Կողմնակցութենէ զգուշանա՞նք։ Եթէ փողցին մէջ իրարանցում մը պատահի, չնայինք թէ մէկը Թուրք է միւսը յոյն, այլ խնդիրը նկատենք բան ինքնան, բուն իսկ իրողութիւնը և անհատները մէկ կողմ թողունք։

Ցաքդե՛նք մեր դրացիներուն ազդութիւնը, կրօնքը, լեզուն, ամէն ինչ որ անոնց համար սիրելի և նուիրական է. ահա՛ իմ գաղափարս, և իմ բարեկամնեանս գաղափարը... Բայց չեմ ըսեր թէ բոլոր իմ ազատական բարեկամներուս գաղափարը ա՛յս է, այլ բարեկամներուս մեծամասնութեան։ Թէ՛ մեր և թէ մեր դրացիներուն շահուն համար որոշած ենք յարգել անոնց լեզուն ու կրօնքը։

Նախ, ա՛յ մէկուն հետ գէշ վարուած ենք կրօնական պատճառով։ Ապացոյցը սեւ տարական աւուներս նանկանան Կ. Պոլիս, եթէ աղէտք մը —Աստուած մի՛ արասցէ— Կ. Պոլսոյ Յոյն կամ Հայ հասարակութիւնն գլխուն գայ, հակառուածը շատ աւելի զգալի պիտի ըլլայ ինծի համար։ Ասիկա կատարելապէս ճիշդ է. ամէն մարդ փորձով գիտէ։

Ուրեմն նիւթական և բարոյական շահեր կան, որոնք իրարու կը կապեն մեզ։ Կը բաւէ որ գիտնանք ասիկա, և եթէ պատուաւոր ու արդար վարուինք, յարգելով ինչ որ նուիրական է, ապահով եմ թէ դուրսէն ոնէ դաւ պիտի չը կրնայ կռուան գտնել ոչ մեր և ոչ ուրիշներուն վրայ։

Արդէն դիրքը վտանգ մը կը ներկայացընէ զոր կրնանք իբրեւ անցողակի և պատահական նկատել. անտեսական վտանգն է այս։ Զի բաւեր լաւ մեթոտներ ունենալ, քաղաքական անտեսագիտութեան սկզբունքները գիտնալ, Լբռուա-Պոլիէօն կարգացած ու վերծանած ըլլալ, երկրի մը մէջ դրամ չինելու համար։ Մեր երկիրը որ, եթէ Ֆրանսայի չափ ալ բնամնաւոր չէ, գոնէ անոր կը մօտենայ, դեռ անմշակ է. եթէ կրնանք այս ալ ըսել։ Գիտէ՞ք ինչու։ Որովհետեւ մարդիկ, փոխանակ մեր մէջ արտադրութեան վատնելու իրենց ուժերը, վատնած էին զանոնք իրենցմէ առաջ արտադրուածը ջնջելու։ Քանդելու։ Կրկին կորուստ։ Նախ կեանքի կորուստ, և յետոյ կեանքին անհրաժեշտ իրեղէնին կորուստը։ Ամէն ուրեք, երբ կազմաբեռծութիւն, կռիւ, ջարդ կայ, հարստութիւնը անկարելի է, և ամէն բանէ առաջ մեծ հարստութիւնը, ամենէն մեծ հարստութիւնը ապահովութիւնն է։ Եթէ ազգային ապահովութիւն չունենանք, երկիրը բան մը պիտի չարեարէ։ Այսպէս, կ'ըսուի թէ Բարիզ երեք մլիառ ֆր. ունի որ մեծ բան մը չեն արդիւնաբերեր. դրամատէրերը անուշտ ուրախութեամբ պիտի դնեն իրենց դրամը ձեռնարկութեան մը մէջ, որ առ նուազն հարիւրին 4ին 5 առկոս բերէ, և մենք մեր կարգին ուրախ պիտի ըլլանք մեր երկրին հողը կենդանի տեսնելով. բայց ոչ ոք իր դրամը պիտի ուզէ վտանգել ա՛յնպիսի երկրի մը մէջ, ուր մէկ փարային համար չորս հոգի կը սպանեն։

Տնտեսական բարօրութիւն և հարստութիւն հաստատելու լաւագոյն մէջոցն է Ջանալ երկրին մէջ բացարձակ ապահովութիւն հաստատել։

Ասիկա երկու մէջոցով միայն կրնայ ըլլալ. նախ՝ զօրաւոր կառավարութիւն մը պէտք է, որ ինքզինքը յարգել տայ, և ինքզինքը կառավարող կառավարութիւն մը՝ ինչպէս կ'ըսեն Անգլիացիք։ Իւրաքանչիւր ոք պէտք է յարգէ արդի կառավարութիւնը։ Խնդիրը զայն կ'զմղ անհատները չեն, այլ բուն իսկ կառավարութիւնը, իշխանութիւնը պէտք է յարգել։ Վերջին դէպքերէն ի վեր Թուրքիա իր հասոյթներուն գրեթէ կէսը կորսնցուցած է, ինչո՞ւ. որովհետեւ ամէն քսնթրոլ անայտ եղած է, և քսնթրոլի ոնէ է այժ գոյութիւն չունենալով այլեւս, ոչ ոք բան մը ըրաւ, ոչ ոք իր պարտքը վճարեց Տէրութեան։ Ենթադրեցէք որ պետական գանձը 30 ղ. գանձելիք տեղէ մը հազիւ 22 ղ. գանձած է, և ան ալ շատ դժուարութիւններով, այնպէս որ այսօրուընէ աւելի աղքատ եղած չէինք։

Իրաւունքները միշտ պարտքերուն հետեւանքներն են։ Պէտք է նախ որ մենք գիտնանք մեզ կառավարութեան հետ կապող պարտքերը։ այն ատեն միայն կրնանք բան մը պահանջել այդ կառավարութենէն։ Որպէս զի կառավարութիւն մը զօրաւոր ըլլայ, պէտք է ազակցիլ անոր։

Ենթադրենք որ կառավարութեան մէջ անպարկեշտ կամ անկարող ներկայացուցիչներ ունինք, Երեսփ. Ժողովին մէջ մեծամասնութիւն մը պիտի կազմուի, որ կառավարութիւնը պիտի տապալէ։ Տեսէք նոյն իսկ Ապտիւլ Համիտ թողուց որ զինքը Սելանիկ տանին արուած հրամանը յարգելու համար (Ծիծաղներ)։

Անատոլուի մէջ քիչ է ոստիկաններուն թիւը, և բնականաբար... որովհետեւ դէշ կը վճարուին։ Արդ, ընդունինք թէ մեծ աւազակ մը կայ հոն, աւազակ մը՝ որ թերեւս չատ մարդիկ ոպանած է (*). մէկը չկայ որ զայն քանտարկէ։ Ուրեմն աջակից եղէք կառավարութեան։ դուքա զի կարենայ բան մը ընել ընդհանուր ապահովութեան համար։ Եթէ ներքին գործոց նախարարը հրաման մը հեռագրէ, և իր հրամանը չգործադրուի, բան մը պիտի չկրնայ ընել, և պիտի չկրնայ նոյն իսկ պատասխանատու ըլլալ անցած դարձածին։

Եւրոպայի մէջ ամէն կողմ Ֆրանսացիք և Անգլիացիք կ'ըսեն.—Անհանգիստ ենք, ապահով չենք Թուրքիոյ ճակատագրին վրայ։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ տակաւին կառավարութիւն չկայ և ամէն բան անիշխանութեան մէջ է։ Ասիկա չիտակ չէ։ Անիշխանութիւն չկայ։ Առ առաւելն բնական վարանում մը կայ, տատանում մը, որ կ'արդարանայ, երբ նկատի առնուի թէ երկար տարիներ է ի վեր ճնշուած ժողովուրդ մը կայ, որ դեռ նոր ձեռք ձգեց իր ազատութիւնը։

Կէս մը ալ կայ, որուն մասին կ'ուզեմ խօսիլ, «Քօմիթէ»ին խօսքը չատ կ'ընեն. հանրանկօրէն պիտի ըսեմ թէ ես ալ Քօմիթէին մէկ անդամն եմ, և նոյն իսկ անոր ամէնէն գործունեայ գործիչներէն մին, ինչպէս ամէն մարդ գիտէ։ Այս Քօմիթէին մէջ գտնուած նուիրական բանը անհատները չեն, այլ սկզբունքները։ Եթէ իմանաք որ ինքզինքը այդ Քօմիթէին գործիչ անուանող մարդիկներէն մին ստոյգ, որիկայ մըն է, կրնաք յայտարարել. Քօմիթէն աւելի գէշ պիտի ըլլայ։ Քօմիթէն չատ քննադատուեցաւ։ Նախ և առաջ ըսուեցաւ—եւ ըսողները աւելի Անգլիացիներն էին և մ մէկ ալ անոնք որ Քօմիթէի անդամ չեն — թէ Քօմիթէն գաղտնի, նպատակաւոր իշխանութիւն մըն է, որ երկրին գործերուն վրայ մեծ ոյժ ունի և մեծ վտանգ մ'ն է անոր գոյութիւնը։ Ասիկա կ'նայ ճշմարիտ ըլլալ։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ սահմանադրական կառավարութիւնը պատասխանատուութեան կառավարութիւն մըն է։

Սահմանադրական կառավարութեան մը մէջ ազգը կազմող անհատները կամ ուղղակի և կամ իրենց ներկայացուցիչներուն միջոցաւ իրաւունք կրնան Պետութեան վրայ քննիչ ընելու, հարց պահանջելու։ Նախարարները պատասխանատու են, երեսփոխանները պատասխանատու են, ամէն մարդ պատասխանատու է։ Արդ, եթէ պաշտօնական կառավարութիւնը գործադրելի այսպէս մը ձեռքը գտնուի, չատ մեծ վտանգ մը կ'ըլլայ, որովհետեւ կառավարութիւնը այլ ևս ինքզինքով չի գործեր, այլ նոյն գաղտնի ոյժն է որ ամէն բան կ'ընէ, և երբ այդ ոյժին դէմ մաքառիլ հարկ ըլլայ, չի գտնուիր անիկա, որովհետեւ գաղտնի է։

Բայց կարծեմ մինչև ցարդ Մ. և Ց. Քօմիթէն չգտնեց կասկածելի դիրք մը։ Բառերէն պէտք չէ խաբուիլ։ Վերջին բեաքիսինէն ատեն ես էի որ Երեսփ. Ժողովին մէջ ըսի թէ պէտք չէ կրօնքը, Շերիին օրէնքը քաղաքային և քաղաքական գործերու խառնել, որովհետեւ ատուսպեսական սկզբունքներ ամէն կերպով համաձայն չեն օսմանադրական սկզբունքներուն հետ։ Իսկ մը բողոքներ եղան։ Լոի. «այսօր կրօնքը կը ծառայեցնէք դատի մը համար, որ չատ արդար չէ. վաղը պիտի ծառայեցնէք դատի մը համար որ բոլորովին ձախող է, և բէքսիօնը պիտի օգտուի անկէց»։ Մեծ աղմուկ հանեց այս խօսքը։ Չիս անատուած անուանեցին. և բոլոր լրագիրները կրկնեցին նոյնը։ Կ'ըսուի նաև թէ Քօմիթէն պարզապէս կ'աշխատի իշխանութիւն ձեռք ձգելու. պանսլաւական քօմիթէ մըն է ոչ թէ ազատական։ Տեսաք վերջին դէպքերուն ատեն անցած դարձածը։ Արդէն ասիկա գուշակած էի։ Սելանիկի մէջ երկու բանախօսութիւն ըրի և ըսի բացէ ի բաց. «Այս կարծեցեալ կրօնական օրէնքը բէքսիօնէ կազմակերպութիւն մըն է»։ Վատահ եղէք այդ մասին, որովհետեւ Պատմութեան մէջ չատ մը նման օրինակներ կան։

Գուշակութիւնս կատարուեցաւ։ Բէքսիօն մը ունեցանք և տեսանք որ Քօմիթէն անմիջապէս վազեց և անվնեի ապատակնութեան մը ապացոյցը տուաւ, մանաւանդ իր սպաներուն գունդովը, որոնք գերազանցապէս ազատատիպ հանդիսացան, որովհետեւ խիստ զօրաւոր համոզումներ ունին և անկեղծ հայրենասէրներ են։

Մենք կը սիրենք մեր Հայրենիքը, թերեւս դրամէն աւելի, կնոջմէ աւելի, մեր բոլոր սիրած բաներէն աւելի։ արդ, դիտէինք որ այս անգամ Թուրքիոյ վերջնական կորուստը պիտի ըլլար, և կ'ուզէինք փրկել զայն։

Անուշա՛ւ, թերութիւններ գտնուեցան։ Այսպէս, խիստ հանգամանքն է որ Քօմիթէին վերարերող երիտասարդ մը ս և է վիլայէթի մէջ կարենայ Քօմիթէին անունով պաշտօնատարներուն վրայ ազդել, բայց ասիկա չկայ մեր ծրագրին մէջ։ Գաղով ինծի, ես երբեք իմ ընդունած հրամաններէս չչեղեցայ բնաւ։ Երբեք ոնէ է պարեր, պաշտօն չտացայ, բայց ի՞ամէն կողմէ ինծի եկած բարեկամական նամակներէն։

Եթէ երեսփոխան եղայ, անոր համար էր որ զիս ստիպեցին։

Կրնայի աւելի դրամ շահիլ եթէ դրամի կապուած ըլլայի, բայց այսօր իրապէս զինուորական ծառայութիւնս կը կատարեմ Սահմանադրութիւնը պաշտպանելու համար ընկերակիցներուս պէս։

Արդ, կը խնդրեմ որ բարեկամաբար քննադատէք քսնթրոլէն, եթէ անոր կազմակերպութեան մէջ քա՞ի մը մոլութիւններ կամ անոր գործելու եղանակին մէջ քանի մը թերութիւններ գտնէք։ Ընկերներս և ես ուրախութեամբ նկատի պիտի առնենք ձեր քննադատութիւնները։ միայն թէ պէտք չէ վատահի՝ ա՛նպիսի մարդոց՝ որոնց ակարացած բարոյականութիւնը ապացուցուած է օրինակներով և անմոռանալի ապացոյցներով։ Դրաւեցինք Ապտիւլ Համիտ թագաւորը, լրտեսութեան տեղեկագիրները կրնան չորս ատամ լիցնել այս օրուը։ Չէինք յուսար այսպիսի յաղթութիւն մը ձեռք բերել, Նախախնամութիւնը օգնեց մեզի։ Կրցանք տեսնել իրենց հայրենիքը 100 կամ 200 ոսկով և նոյնիսկ քիչով մատնող այդ լրտեսներուն գործունէութիւնները։ Զզուելի է այս, վատութիւն է ասիկա։

Ցառաջդիմութեան ճամբուն մէջ ենք. դպրոցներ պիտի բանանք։ Բայց դպրոցներու այս խնդրոյն վրայ անմիջդ բաներ խօսուեցան։ Ամէնուն պիտի թողունք իր առանձնայատկութիւնը և ազգութիւնը։ Նախակրթութիւնը մայրենի լեզուով պիտի ըլլայ, բայց պաշտօնական դպրոցին մէջ, զոր օրինակ, զինուորական, իրաւագիտական և բժշկական դպրոցին մէջ այս կերպերուն իրենց ուսումը Թուրքերէնով պիտի առնեն, եթէ ոչ՝ Թուրքիան Բալկանի աչտարակ մը կը դառնայ, ամէնուն մրեւոյն իրաւունքները տալով։ Ասիկա անխարելի է եթէ ազատ դպրոցի մէջ ուսում առնող մը ուզէ կառավարական պաշտօնեայ ըլլալ, քննութիւն մը պիտի անցնի. պէտք է որ Թուրքերէն գիտայ։

Պէտք է ազատ թողունք վանքերը, և [illegible] բոցները. ասանք, եթէ ուզեն, կրնան մ'ունենալ իսկ սանկրիտի, չինարէնի համար դասընթացք մը բանալ։ ՎԵՐՋ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՋԱՐԻՆ ԵՒ ԷՏՈՒԱՐԴ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԲԱԺԱԿԱՆԱՆԵՐԸ

Ի պատիւ Նիքոլա կայսեր Էտուարտ թագաւոր իր զբօսանաւին մէջ տուած հարկերոյթին առթիւ (Ռ.) արտասանեց բանախօսութիւն մը, որուն մէկ մասը խիստ հետաքրքրական էր։ Թագաւորը յիշեցուց ռուսական Տումայի անդամներուն Լոնտոն այցելութիւնը, և դու թէ այցելուները առիթ ունեցան Անգլիոյ մարդիկն ու հանրային հաստատութիւնները ճանչնալու, և թէ կը յուսայ որ այդ պարագան պիտի աւելցնէ բարեւոք տրամադրութիւններ երկու երկիրներուն միջեւ։

Առաջին ակնարկով իսկ յայտնի է թէ ի՞նչ է այս ակնարկութեան նշանակութիւնը։ Ամէն բանէ առաջ զիրենք ամէն է անգլիական ազգին հանրային կարծիքին, որուն զգացումները վերջին ծայր պղտոր եղան Զարին Անգլիա այցելութեան առթիւ։ Անգլիացիք Ռուսիոյ հետ քաղաքական համաձայնութեան առաւելութիւններէն գոհ են, բայց ասատիկ կերպով դառնացած են անոր ներքին քաղաքականութենէն, յարատեւ ամենակարգութենէն ոստիկանութեան մը, որուն բռնած զզուելի և բ բրարոս ընթացքին վրայ զարմանալի յայտնութիւններ եղան վերջերս, ապօրինի շղթայակապութեանց, բանտային խշտանգումներու, հալածանքներու, տքնարանքներու և կախաղաններու վրայ։ Ասոնք ամէնքը զայրոյթ և զզուանք կ'առթեն Անգլիացիներուն, որոնք սովոր են ազատութեան առողջ օդը շնչելու։ Բողոքողը միմիայն սոցիալ-տեմոքրատ (ընկերվարական ժողովրդային) կուսակցութիւնը չէր։ Զարին դէմ այս կուսակցութեան ամենաբուռն յարձակումներէն զատ, որով ի մէջ այլոց կը հեղնուէին նաև Զարին պաշտպանութեան համար ձեռք առնուած ամենախիստ կարգադրութիւններ, չատ չափաւոր մարդիկ ալ ցոյցեր կազմակերպեցին, և ամէնքն ալ տարբեր ձեւերով միեւնոյն զայրոյթը պոռթկացուցին Զարին դէմ, ոնբուն իշխանութեան սահմաններուն մէջ կը թոյլատրուին ա՛յնքան խստութիւններ և հակամարդկային արարքներ։ Հարիւրութիւնս նշանաւոր և յարգելի անձնաւորութիւններ, գիտնականներ, գրագէտներ, Խորհրդարանի անդամներ, եպիսկոպոսներ բողոքագիր մը ստորագրելով յանձնեցին արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյի, որուն իրենց զայրոյթը կը պատմեն Ռուսիոյ մէջ անցած դարձածներուն վրայ, և դիտել կուտան թէ այս զայրոյթը կարեւոր տարբ մը կը կազմէ երկու երկիրներուն փոխադարձ յարաբերութիւններուն մէջ։ Ստորագրեալները կը պահանջեն որ անգլիական կառավարութիւնը միջոցներ գտնէ ոնէ է ձեւով ազդեցութիւն բանեցնելու համար ռուս բարեկամ կառավարութեան վրայ։ Այս մասին չարժումը Անգլիոյ մէջ ա՛նքան զօրաւոր է որ Էտուարտ թագաւոր պարտաւորուեցաւ նկատի առնել զայն, և արդարեւ նկատի առած եղաւ, երբ յայտնապէս Զարին հանգցուց թէ ինքը ռուս կառավարական դրութեան իբրեւ մէկ կարեւոր մասը կը նկատէ Տուման, թէ անգլիական հանրային, ընկերական ու բարոյական հաստատութիւնները պէտք է հետեւելի օրինակ մը ըլլան Ռուսիոյ համար, և թէ Ռուսիոյ հանդէպ Անգլիոյ արամադրութիւնները կ'ազդուին Ռուսիոյ ամենամեծարական կեանքին կացութենէն։

Սըր Էտուարտ Կրէյի ուղղուած բողոքագրին վերջին հատուածը հետեւեալը կ'ըսէ.—«Մենք ուզղակի միջամտութիւն չենք պահանջեր, բայց կան հանրական միջոցներ, որով բարեկամ կառավարութիւն մը կրնայ իր ազդեցութիւնը բանեցնել։ Ռուսներուն եղած անիրաւութիւնները և այս մասին մեր զգացած զայրոյթը կարեւոր տարբեր են երկու երկիրներուն փոխադարձ յարաբերութեանց մէջ։»

Կար ժամանակ մը որ անկարելի կը համարուէր ոնէ է պայմանով կամուրջ ձգել ա՛յն անդունդին վրայ, որ Անգլիոյ և Ռուսիոյ ժողովուրդները իրարմէ կը բաժնէր։ Ռուսիոյ մէջ անցած դարձածներուն մասին [illegible] երբեք չէր ներեր ոնէ է համաձայնութիւն։ Բայց հիմա գիւանագիտութիւնը վերջապէս յաջողեցաւ ի գլուխ հանել այդ կամուրջին շինութիւնը, ծանօթ պատճառներով։ Երկու Տէրութիւններուն ալ գիւանագիտական և պետական շահը կը պահանջէր որ բարեւոք յարաբերութեանց մէջոց մը գրանէին։ Ռուսիա սակայն բնաւ չի կրնար մոռնալ Գերմանիան ուղղակի իր ներքսական գոյութեան անհրաժեշտ պատճառներուն համար։ Զարին ընկերացող արտաքին գործոց նախարար Իզվոլսքի արդէն քանիցս թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Անգլիոյ մէջ յայտարարեց թէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ Ռուսիոյ մերձեցումը և դինակցութիւնը սպառնալիք մը չէ Գերմանիոյ դէմ։ Էտուարտ թագաւոր ևս թերեւս իր դաշնակցին այդ տրամադրութիւնները յարգելու նպատակաւ էր որ իր բաժակաճառին մէջ յայտարարեց թէ անգլիական նաւատորմիղը, ամենանոր, որ երբէք գոյութիւն ունեցած է, միմիայն խաղաղութեան նպատակներուն և խաղաղութեան պաշտպանութեան կը ձգտի։ Նիքոլա Զար բրիտանական նաւատորմիղն վրայ թագաւորին ըսած խօսքերը Անգլիոյ մնծութեան համար յարգանքով մը հաստատեց, և անգլիական ժողովուրդին կողմէ Տումայի անդամներուն եղած ընդունելութիւնը մտերմական յարաբերութեանց նշան մը ցոյց տուաւ։ Անգլիացի ժողովուրդը Տումայի անդամները ընդունեց ա՛նպիսի համակրական ցոյցերով, որոնք զլացուեցան հոգը վեհապետին, ա՛նքան բացէ ի բաց զլացուեցան որ Էտուարտ թագաւոր, բաժակաճառ մը արտասանել կարենալու համար, պարտաւորուեցաւ բաժակը նուիրել էապէս Տումային պատուիրակութեան, որպէս զի իր վարմունքը ամբողջ Անգլիոյ զգացումին հակասական չըլլայ։

Էտուարտ թագաւորին բաժակաճառը

«Տէ՛ր Սրքայ, մենք չենք մոռցած այն սրտագին և բարեկամական ընդունելութիւնը, զոր Ձեր Վեհափառութիւնները անցեալ տարի Բէվալի մէջ բնծայեցին թագուհիին և ինծի։ Ուրախ եմ ձեր երկուքին բարի գալուստ մաղթելու բրիտանական ֆուրերուն մէջ։ Ձեր Վեհափառութիւնը ինչպէս նաև իմ աղգականուհիս՝ կայսրուհին՝ օտար չեն Անգլիոյ մէջ, մանաւանդ Ուայթ կղզիին մէջ։ Համոզուած եմ որ ձեզի հետ բերած եք յիշատակ՝ ա՛յն անցեալ տարիներուն, ուր սիրելի մօրս հիւրասիրութիւնը կը տարածուէր ձեր երկուքին վրայ։ Ուրախ եմ, Տէր Սրքայ, որ պատեհութիւն ունիք տեսնելու ամենաոր և ամենանոր նաւատորմիղը, որ երբէք հաւաքուած ըլլայ այսպէս։ Բայց համոզուած եմ որ ձեր Վեհափառութիւնը այս մարտանաւերը իրրև [illegible]

(*) Տբբ. Ռիզա Թէվֆիքի այս խօսքերը մութ են։ Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ «մէջին դարաւ մէջ Հայերը և Յոյները բոլորովին մոռցած էին իրենց լեզուն» ըսելով։ Ե՞րբ պատահեր է ատիկա, և, կամ, ա՛յդ պարագային, որո՞նց կ'ուզէ ակնարկել. քանի որ Մէջին Դարու մէջ Թուրք տիրապետութիւն չկար տակաւին Հայաստանի վրայ։ Թող որ պատմականօրէն ճիշդ ալ չէ։ Դալով Հայ կիներու՝ տեղ տեղ իրենց դէմքը ծածկելու սովորութեան, ասիկա բնաւ իսլամական բարքերէ փոխ առնուած իրողութիւն մը չէ, այլ գաւառային նահապետական հին, չա՛տ հին սովորութիւն մը, իսլամական տիրապետութենէն ալ առաջ, մինչեւ իսկ հեթանոսական ժամանակներու մէջ գոյութիւն ունեցող սովորութիւն մըն է. հելլէնական արձաններու վրայ շղարշով ծածկուած կը տեսնուին հելլէնուհիներ, ինչպէս նաեւ հռոմայեցի կիներ։ Եթէ իբրաք իսլամական բարքերէ փրկ առնուած ըլլար այդ սովորութիւնը, իսլամներնիք իրենց կարգին քրիստոնեայ կիներուն սովորութենէն պէտք էր փոխառած ըլլային գիւղական այնպիսի կեդրոններու մէջ, ուր բնակիչներուն մեծամասնութիւնը հայ կամ յոյն է։ Ծ. ԽՄԲ.

(*) Տբբ. Բրիզա Թէվֆիքի պէտի այս բերեւս բառը բոլորովին աւելորդ է իր ճառին այս մասին մէջ, բերեւսը կա՞յ, Իր ակնարկածներէն չա՞ռ։ Ծ. ԽՄԲ.

աստերգմի խոր Տրդանչան պիտի չնկատէ, այլ ընդհակառակն իբրեւ միջոց մեր ծովեզերքները և մեր վաճառականութիւնը պաշտպանելու, ամէն բանէ առաջ խաղաղութեան չարիքը պահպանելու համար։ Այս տարի պատեհութիւն ունեցայ Տուամային քանի մը անդամները ընդունելու, և աւելորդ է ըսել թէ ո՛րչափ հրաւեցանք նս և թագուհին տեսնելով զանոնք։ Համոզուած եմ թէ անոնք գոհ մնացին իրենց հոս ընկալութենէն։ Ամէն պատեհութիւն ունեցան այս երկրին մարդիկը և հաստատութիւնները ճանչնալու։ Կը յուսամ թէ իրենց տեսածը պիտի աւելցնէ մեր երկու երկիրներուն միջեւ գտնուած բարեւոք յարաբերութիւնը։»

Զարը պատասխանեց.—

«Մեծ ուրախութիւն մըն է ինծի համար պատգամ չնորհակալութիւն յայտնել այն բարեկամական իսօսքերուն որով բարի գալուստս կը մաղթէք կայսրուհիին և ինծի ըրիտանական չուերուն մէջ։ Այսօրիւ տեսած չքեղ նաւանդէսը կատարեալ վկայութիւն մըն է Անգլիոյ մեծութեան։ Ներքին և Արտաքսեանի նաւատորմիղներուն փառաւոր տեսարանը խոր տպաւորութիւն ըրաւ վրաս։ Տասնըհինգ տարիներ անցած են, յորմէհետէ վերջին անգամ եկայ Գօուլիս։ Պիտի յիշեմ միշտ այն բարեբաստիկ օրը, զոր անցուցի Ձեր սիրեցեալ, պատկառելի մօրը՝ Վիքթորիա թագուհիին մօտ, և համակրութիւնը՝ զոր ցոյց տուաւ ինծի ինչպէս նաև իր թոռան՝ կայսրուհիին մասին։

Իցէ՛ Ձեր Վեհափառութեան և թագուհիին, ինչպէս նաև անգլիական ժողովուրդին կողմէ Տուամայի անդամներուն և ձեռնարկի իմ նաւատորմս եղած բարեկամական ընդունելութիւնը նշան մը ըլլայ անմոռանալի ժեռմական յարաբերութեանց, որոնք հիմնուած են հաստատուած չափերու և փոխադարձ յարգանքի վրայ։

Այս մաղթանքներուն լրման վստահութեամբ կը խմեմ Ձեր Վեհափառութեան, Վեհափառ թագուհիին, արքայական ընտանիքին առողջութեան և բարեկամական ազգին բարօրութեան համար։»

Գոռիսի մէջ ապատվութեան արտասովոր կարգադրութիւններ եղած էին։ Թէև մէջտեղը օ՛չ ոստիկան և օ՛չ զինուորական կը տեսնուէր, բայց ոստիկանական գաղտնի կարգադրութիւններ եղած էին նմանը չտեսնուած աստիճանաւորներ և ճիշտ ուրուրամբ։ Բոլոր եկած հիւրերը առանց բացառութեան քաղաքային հագուստ կրող պաշտօնական հակոզութեան ենթարկուած էին լուսնալեն։ Ամէնուն շարժումը քննիչներու տակ առնուած էր։ Ամէն նաւ, ամէն կառախումբ անարգած և ուր նայուածքներու տակ էին։ Կառաձեր երեւոյթով մարդիկ, մանաւանդ օտարականի երեւոյթով եղողներու երբէք չէին պատուներ, և անգլիական ոստիկանութիւնը ռուս գաղտնի ոստիկանութեան հետ ձեռք ձեռքի կը գործէր։ Ոստիկանութեան գլխաւոր կերտոնն էր «Ալպերտ» [illegible] մը, քան երեւոյթին զբօսանաւ, այլ իսկապէս կեղտոնը, ուրկէց Լոնտոնի ոստիկանութեան պետ Սըր Իսուարտ Հենրի և գաղտնի ոստիկանութեան պետ Գուրին կը վարէին ապատվութեան գործը։ Ալպերտա չարունակ նշաններ կը փոխանակէր մարտանաւերուն հետ և հեռաձայնով կապակցութեան մէջ էր ծովեզերեայ վիլլայի մը հետ, ուր հաստատած էին ոստիկանական բարձր պաշտօնատարներ։

Բնականաբար խիստ գաղտնի պահուած էր հիւրերուն գալուն ժամանակը, նոյն իսկ ոստիկանութենէն ալ գաղտնի։ Սակայն միայն գիշերէն որ թագաւորը և թագուհին այսօր կանուխ Վիքտորիա Եմն Ալպերտ զբօսանաւով Սբիտհէդէն ճամբայ պիտի ելլէին, դիմաւորելու համար Զարական Սբանիսարս զբօսանաւը, որուն բաց ծովու վրայ կ'ընկերանային անգլիական Իսսօսիբեպլ, Ինվինսիպլ և Ինֆլէքսիպլ յածանաւերը, և իրենց զբօսանաւին մէջ Զարը տղաներուն վերջ Գոռիս պիտի երթայէն։ Դիտէին նաև որ Սբանիսարս անգլիական արքայական զբօսանաւն ետեւը պիտի խարսխէր, հինգ ռուս մարտանաւերէ շրջապատուած, անգլիական նաւատորմէն բաւական հեռի և չարունակ կարմիր դրօշ կրող պահականաւերու հրամանատարութեան տակ։ Ո՛չ ոք կրնար Սբանիսարս երթալ առանց այդ պահականաւերէն մէկուն ցոյց տալու։ Լոնտոնի ռուս դեսպանին և անգլիական ոստիկանութեան կողմէ ստորագրուած անցագիր մը։ Թող որ այցելուները ամէնքն ալ պաշտօնական մարդիկ էին։ Սբանիսարս ցամաքէն բաւական հեռի խարսխեց։

Ի՞նչ ըսաւ Իզվոլսքի

Զարին այցելութիւնները վրայ

Էֆօ տր Բառիի քաղաքական աշխատակից Անռէ Մէվիլ Զարին զբօսանաւին մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մ. Իզվոլսքիի հետ, որ ի մէջ այլոց հետեւեալ կերպով խօսեցաւ.—

«Մ. Բիշօնի հետ աչքէ անցուցի բոլոր խնդիրները, որոնք մեր երկու ազգերը կը հետաքրքրեն։ Մարօք չի վերաբերիր այս խնդիրներուն։ Ռուսներուս համար Մարօք օրակարգի խնդիր չէ, մանաւանդ գերման և ֆրանսական համաձայնութենէն ի վեր։

«Արեւելեան խնդիրներու վրայ բնականաբար խօսեցանք, թէև բարեբախտաբար անոնք այլ ևս օրակարգի խնդիր չեն, ի զաց տուաւ կրնայ ըսել։ Ռուսիա այս ձեւս ցոյց տուաւ թէ իր խաղաղասիրութիւնը ո՛չափ առաջ կրնայ երթալ։ Առ այժմ ամէն ինչ հանդարտ է և չատ հանդարտ։

«Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը կը մնայ այնպէս ինչպէս էր վերջին ամիսներուն։ Բարեկամական զգացումներ ունինք Գալլանեան սլաւներուն համար և կ'ուրախանանք անոնց յառաջդիմութեան վրայ։ Միւս կողմէ խիստ համակիր ենք Թուրքիոյ նոր բիժիմին հանդէպ։

Կրէէթի գործին մէջ կը յուսանք բարեկամական լուծումի մը յանգիլ, ինչպէս մինչ յուսացած ենք։»

ՑԵՂԱԳՈՒՄԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.— Սան Սէբաստիէնի ժողովուրդը, մանաւանդ կիները տուլումներով ընդունեցին Ալֆոնսօ թագաւորը կայարանին մէջ, Մատրիտ երթալու միջոցին։ Թագաւորը դրամ նետեց կիներուն, որոնք գետնէն վեր առնելով նետեցին իրենց կարգին, բացարձակապէս մտրժելով։ Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ եղան, բայց թագաւորին անձնական միջամտութեամբ ամէնքն ալ ազատ արձակուեցան։

*** Պարսկերնայէն եկած վերջին լուրերուն առանց դատաստանի ենթարկուելու հրացանի քշուած են 40 յեղափոխականներ, որոնցմէ մէն է հանրապետական Բոկրէսսօ թերթին խմբագրապետ Էմիլիանօ Իկլէզիաս։ Աբէնստ կոխիները կը շարունակուին։

*** Մէլիլա մտնող և վիրաւորուող զինուորներուն ընտանիքներուն ի նպաստ հանգանակութիւն մը բացուած է։ Ելքը թորիա թագուհին այդ նպատակաւ տուաւ 25,000, մայր թագուհին Քրիսթինէ 15,000, թագաւորին քոյրը Մարիա Թերեզա և եղբայրը Ֆէրնանտօ 10,000 բեզէթա։

*** Քանի մը անգլիական թերթիւրնաւեր ճամբայ ելան Մէլիլայի ծովեզերքը երթալու։

*** Յուլիս 27ի արշունտ ճակատամարտէն վերջ սպանիական բանակը լուրջ գործողութեան ձեռնարկած չէ։ Այս շաբթու զոհերուն թիւը կ'ունենայ 27,000 զոհ, բայց ասիկա չի բաւեր տակաւին յարձակողականի սկսելու։ Անցեալ օր Բասկիները յարձակում գործեցին ապանիական պարենաբերձ կառաւանին վրայ և քանի մը սպանիացի սպաներ վիրաւորուեցան։ Արկէց կը հետեւի թէ Մարօքցիք առաւելս Մելիլայի ամրութիւններէն չատ հեռացած չեն։ Կարելի չէ ապատվութեամբ ըսել թէ Բասկիները իրենք յարձակողականի պիտի սկսին թէ պաշտպանողականի վրայ պիտի մնան։ Բայց տարակոյս չկայ թէ իրենց նախայարձակ ոյժը ակրացած է իրենց կրած վերջին կորուստներուն հետեւանքով։ Եթէ կրկին ներսերէն իրենց սպասած ուժերը գան չարունակ, քիչ առնէն զարձեալ պիտի գտնեն իրենց յարձակողական զօրութիւնը։ Ռիֆի պատերազմի մարդոց թիւը 250,000 կը գնահատուի. ասոնցմէ դեռ 30,000 զոհի միայն Սպանիացիներուն դէմ եղած են։

ՄԵՆ ՀԻԴԵՀ ՃԱՌՈՒՆԻ ՄԷՋ.— Օգաքա քաղաքը ամբողջովին հրոյ ճարակ բլլալու վտանգին մէջ է։ հազարաւոր տուներ այրած են, բազմաթիւ անձեր կորան բոցերու մէջ։ Պուտապական նշանաւոր մեհեանը փճացաւ։ Ճարտի ամենագեղեցիկ [illegible] մը վրայ տարածուած և ունէր հիանալի բաղին մը կամ զոնարան մը։ Օգաքա Ճառունի այն ճարտարարուեստական քաղաքներէն մին է, որ հրաշալի յառաջդիմութիւն ըրած են քիչ ժամանակի մէջ։ Բնակիչները 1872ին 272,000 էին, 1890ին և դան 470,000, իսկ հիմա 1 միլիոն 200,000։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ ՄԱՆՁՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ.— Այս պահուս տնագին ողողումներ կ'արդակեն Մանչուրիոյ Շերկիշուն գաւառը։ Հազարի չափ մարդիկ խղդուած են Ֆիբրինի մէջ և չրջակայքը, Մուքտէնէն 350 քիլօմէթր հեռի։ Եօթը հազար տուն ջուրին տակ թաղուած են, և ջուրը միշտ կը բարձրանայ։

ԱՏԱՆԱՑԻ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ. ԱՏԵԱՆԻՆ ՏԵԼԵԿԱԳԻՐԸ

(Շար. երեկուան թիւեն)

Ցանցաւոր բլլալով հանդերձ՝ յանցանքն իրենց վրայէն նետելու համար խալաներու է՛ն պզտիկ և անկարեւոր մէկ շարժումն ալ իրենց բաղձանքին համեմատ մեծցնող ու սխալ մեկնող, և իրենց գործած մեծ ոճիրները իրենց գործին գաղթի ձեւով մեկնաբանող ու պզտիկցնող Հայերը առարկութիւններ կը յարուցանեն Գասապ Խաչոյի և ընկերներուն նման ամենայն վստահութեամբ մարդասպանութիւն գործող անձերու նկատմամբ արձուած օրինական վճիռներուն, ինչպէս նաև իրը կասկածելի բանտարկուած ուրիշ Հայերու դատավարութեանց շարունակութիւն դէմ։ Ասոնք (Հայերը) միշտ Իսլամներուն կը վերագրեն յանցանքը և անոնց պատժելիք կը պահանջեն, և իրենց կրօնական պետերուն առաջնորդութեամբ առերեսագիր գրելով և վկայ հայթայթելով, դիմումներ ընել կուսան այնպիսի սպանեալներու համար որոնց պարգանները ներկայ չեն անձամբ բողոքելու համար կամ որոնց սպանիչները յայտնի չեն, և այս ամէնը կընեն միայն Իսլամները պատժել տալու համար։ Դարձեալ Հայերը խնդիրը յեսարդլական շարժումի վերադրելով կը պահանջեն որ Իսլամները քաղաքականապէս պատժուին և այս կերպով կը Ղանան հանրութեան առջև իրենք զիրենք կեղծեալ և Իսլամներն իբրև կեղծող ցոյց տալ։

Իսլամներն ալ մերժելով Հայոց անմեղութիւնը դէպքերուն միակ պատճառը Հայերը ցոյց կուտան և կը պնդեն որ արդարութեան հակառակ պիտի ըլլար Իսլամները պատժել։ Ասկէ կը տեսնուի որ երկու տարբերն ալ հակացած են թէ ոճրքան սխալ ճամբէ մը կ'ընթանան, և կը Ղանան յանցանքը մեկզմկու վրայ բեռցնել։ Կը լսենք թէ վախնալով պատառանին գործադրութիւններէն Հայերն ու Իսլամները անցեալը մոռնալով զիրենք չափազանց նեղող պատ. առանին վերցուելուն համար մտերս հարկ եղած տեղերը պիտի դիմեն երեւ։

Պէտք է նաև ըսել թէ մէկ քանի հայ առաջնորդներ պսմպա, արգիլուած զէնքերու մասնակար թաղթեր գտնուած են։ Նոյն իսկ ձեռք անցուած են Ղուրի խողովակներ որոց վրայ փայտ անցնելով կառքերու վրայ դրած և իբր թնդանօթ ծառայեցուցած են։ Ինչ որ անհերքելի ապացոյց մըն է թէ մաս մը հայ խռովարարներ հնուց ի վեր պատրաստուած են եղեր։ որով բոլորովին կը մերժուի այդ տարրին յամառ պնդումը թէ իրենք բնաւ խռովարարական նպատակներ չեն մնուցած այլ պարզապէս զոհ եղած են իսլամ տարրին հալածանքներուն։ Իսլամներուն այն յայտարարութիւններն ալ թէ դէպքը մրմիայն փրկանք առնելու և ապառաուութեան համար գործուած է, և թէ դէպքը ծագում առած է գիւղերուն մէջ չրլլած այն զրոյցին թէ մեծ յեղափոխական կէնքերէլիան կարապետ վեց ձիաւորներով կոխելու կուգայ գիւղերը, ընդունելի չէ։ Միայն թէ դատավարութեանց ընթացքին մէջ հակցուած է որ գտնուած են Հայեր որոնք պաշտպանած են Իսլամները և խռովութեանց առաջը առնելու ուզուած, ինչպէս նաև Իսլամներ որոնք իրենց հայ հայրենակիցներուն կեանքը ազատելու համար իրենց կեանքը վտանգած են։ Ուրիշ կը հետեւի թէ արդարութեան համաձայն չըլլար բոլոր Հայերը խռովարար և հայրենիքին թշնամի նկատել, ինչպէս բոլոր Իսլամները վայրագ և արիւնարբու։

Յայտարարութեանց և վկայութեանց համաձայն բացայայտ կ'երեւի թէ հայերէն ոմանք խռովարարական գաղափար մը կը մնուցանէին և Սահմանադրութիւնէն ու ազատութենէն չափազանց շփանալով փորձած են օգտուիլ այդ ազատութենէն, և ահա Ամանայի ազէնին պատճառը եղած է կառավարութեան վերջին ստիճան տկարութիւնը, և իսլամ ժողովուրդին ոգիութեամբ կառավարութեան և Հայոց հանդէպ ապստամբութիւն մը և գրգռութիւն մը ցոյց տալէն։ Այս անկամ պատճառները մրմնալով մէկ տաեւի մը մէջ անյուսալի արդիւնքներ տուած են և Օսմ. Միութիւնը դառնացնող Ամանայի ցաւալի դէպքը յառաջ բերած են։ Ամէնէն չրտակը ժամանակն ու դեռեանը (զէմին) ստեղծած են այդ դէպքը։ Օսմ. Սահմանադրական արդարադատ կառավարութեան պարքն է ոճրագործները մէկիկ մէկիկ երեւան հանել և անոնց մասին օրինական տրամադրութիւնները ի գործ դնել, այսպէսով հանրային իրաւունքը պահպանելու և ապագայ դատ մը տալու համար։ Առ այժմ Ամանայի պատուտանին տրամադրութեան տակ 300է աւելի ազերազգիրներ կան ոճրագործներու մասին, և ատոնց իւրաքանչիւրին քննութենէն երկէքն հինգ հոգի հարկ է որ պատժուին, որով ոչ թէ երեք պատ. [illegible] տասը տարուան մէջ չպիտի կրնան հարկ եղած երկրով հարթել։ Այս քանի երեսէն հարենիքի զաւակներէն չատերը մահուան և թիւապարութեան դատապարտելէնին կասկած չի մերցներ։

(Շարունակելի)

ՕՍՄ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ 125ՐԴ ՆԻՍՏԸ

ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԻՏՈՅՆԵՐ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱԲԱՐԸ ԲԵՄԻՆ ԱՐԱՑ

Նիստը բացուեցաւ ժամը 2½ին, Ամմա Բիրա պէյի նախագահութեան տակ։ Կարդացուեցաւ նախորդ նիստի տաեւնագրութիւնը։ Ամենազարի Միւֆիտ պէյ կարդաց Մերակոյսէն զրկուած, գործարանները և գործարանատերերուն մէջեւ ծագելիք անհամաձայնութեան վերաբերեալ մէկ գիրը, որով կը ծանուցուի թէ Երեսփ. Ժողովին մէջ նախապէս որոշուած էր կուսակցութեան կեդրոնը, վարիչին դիմել գործադուրներու պարագային երկու կողմերուն մէջեւ ծագած վէճը կարգադրելու համար։ իսկ Մերակոյսը, նկատի առած բլլալով կեդրոնին հեռաւորութիւնը, տեղափոխութեան դժուարութիւնները և ուրիշ ծախքերը, աւելի յարմար դատած էր տեղին վրայ կարգադրել վէճը, դիմելով նոյն տեղի քաղաքական գլխաւոր պաշտօնեային։ Ժողովը միաձայնութեամբ ընդունեց Մերակոյսին բրած այդ կարգադրութիւնը։

Յուրքերու հաւաքման կանոնագիր մը զրկուած էր Մերակոյսէն, յանձնուեցաւ Մանտաժողովին։

Ելմտական Մանտաժողովին պարտադրած հանրային ապահովութեան (ինիլիթը ուսմամիյէ) պիտէն, ժանտարմաներուն վերաբերեալ, նոյնութեամբ ընդունուեցաւ, առանց ոեւէ առարկութեան ելմտական նախարարին կողմէն։

Ելմտական նախարարութեան վիճաբանութիւնը դեռ չըսկսած, Գոնեպրի երեսփոխան հաճա Մուսթաֆա էֆ. բեմ եկաւ և կէս ժամէ աւելի զբաղեցուց Ժողովը, օրակարգին հետ առնչութիւն չունեցող խնդիրներով. գանգատ յայտնեց թէ Ժողովը կամապարէ վաւերացնել ամէն պիտակ, առանց կանխաւ քննելու և համոզուելու, իր ճառը յանախ կընդմիջուէր նստարաններէն բարձրացած աղմուկներուն մէջ։ Մինչ կը նշանակէ, չարունակեց հաճան նոյն թափով, ինչո՛ւ գրագիր էֆէնտիները չեն ատենագրեր իմ խօսքերս։

Միւֆիտ պէյ.—Ինչէ՞ գիտէք։

Հաճա Մուսթաֆա էֆ. — Բեմէն կը տեսնեմ, չեն ատենագրեր. (Ծիծաղներ, աղմուկներ զանազան նստարաններէ)։

Բանչէսորլի.— Մե՛ղք է, մե՛ղք է ժամանակս ըլլալ սասկ ատեն մը։ վար իջէ՛ք բեմէն։

Հաճա.—Ինչպղութիւն ալ ինենք դրամ չիկայ, սա ի՞նչ չուայլութիւն է. ազգին դրամին մեղքանք. (աղմուկներ)

Ֆէյզի պէյ.—Ինչո՞ւ կընդմիջէք, ինչո՞ւ կարգելիք. ահա կէս ժամ է, աղմուկներու մէջ կը խեղդենք ձայնը։

Գասըմ հաճա (կեսարիա) Վա՛ր, վա՛ր թող իջնէ։

Հաճա.—Ցօդուած յօդուած պէտք է քննենք պիւտճէն, այս է սահմանադրութեան տրամադրութիւնը։

Նախագահ (Զղագրգռուած).—Ժամանակ չունինք։

Հաճա.—Կը չուարիմ, չեք թողուր որ խօսիմ, ինչ խօսելիքս չեմ գիտեր։

Իսմայիլ Հագգը (Ամասիա) Մե՛ղք է, մե՛ղք։ Հերիք է։ Նախարար Ճավիտ պէյ բեմ կ'ելլէ.—Կարճ պիտի խօսիմ, կ'ըսէ, հաճա էֆէնտի, ձեզի մտիկ ըրի, կերեւայ թէ պիւտճէն չէք կարդացած։

Իսմայիլ բաշա (Թօքատ)։ — Պէ՛տք է պահենք թէքքէները... (Ծիծաղներ)։

Իսմայիլ Հագգը (Ամասիա)։ — Տարեկան 2½ միլիոն ղրշ. ծախք կ'ուրթայ, գիտէ՞ք. ինչ հարկ կայ թէքքէներու. բան չա, կրթութեան գործին յատկացնելու է այդ գումարը։

Սամսա Մահիր էֆ. — Իսլամական կրօնքին պաշտպանութեան էական պայմաններէն մէկն ալ թէքքէներու գոյութիւնն է. տեղաբաղ քաղաքական է, իսկ թէքքէները՝ զուտ հոգեւորական։

Ժողովը նոյնութեամբ ընդունեց Մանտաժողովին պատասխան պիտէն, թէքքէներու համար։

Ցեռոյ անցան զինուորական հանգստաթոշակին։

Իսմայիլ Հագգը պէյ (Ամասիա).— Կ'ազատիմ, ընկերնե՛ր, մոլ կ ըլլէք, չա՛ս կ'ազատիմ. ասկէ 33 տարի առաջ, տարեկան 28 միլիոն ղրշ. էր հանգստեան թոշակին գումարը. ու հիմայ ալ նոյնը մնացեր է, մինչդեռ հանգստեան կոչուածները թիւը չատցեր է մեծ հանմամասութեամբ. եթէ այդ գումարը անփոփոխ պիտի պահէք, ինչպէս որ կը տեսնաք, գիտցած ըլլաք, 8000 զինուորականներ, գնդապետ, գօրավար, եւն. բացը պիտի մնան, առօթի՛...։

Նախարար Ճավիտ պէյ.— Ես կ'ընդունիմ Իսմայիլ Հագգը պէյի պահանջումը, բանական է որ Ժողովդ հաւանութիւնը տայ. սակայն կը ընդգծմ որ միայն զինուորականներուն հանգստաթոշակին համար չըլլայ ձեր որոշումը, քաղաքացիներն ալ պէտք է մտածել. եթէ հանգստաթոշակներուն բացը գոցելու խնդիրը ինծի յանձնուի, ես կ'ընդունիմ կարգադրել զայն թէ՛ զինուորականներուն և թէ՛ քաղաքացիներուն ի նպաստ։

Ժողովը ծափահարութեամբ ընդունեց նախարարին առաջարկը։

Ցեռոյ անցան [illegible] կրկնագործներուն ցանքին համար մէկ միլիոն ոսկի փոխառութիւն մը կնքելու խնդիրը բերուեցաւ։ Նախարար Ճավիտ պէյ յայտարարեց թէ առ այժմ կառավարութիւնը չկրնար ընել այդ փոխառութիւնը, և թէ երկաթուղեաց ընկերութեանց հետ այժմէն յարաբերութեան մտած են ինք և Հանր. Շինութեանց նախարարը՝ այդ գումարը կեղծով մը ձեռք բերելու համար. դեռ երկու ամիս առեն կայ, ըսաւ, պիտի ջանանք դարման մը գտնել. երկրագործներուն կրնիք վճարներուն անմեծանալը հետեւանքը չէ որ ելմտական նախարարութիւնը պիտի զգայ, եթէ երկրագործութիւնը կաղայ, ելմտականին եկամուտը կը պակսի, հետեւաբար այդ խնդիրը կենսական խնդիր մըն է մեզի համար։

Ի վերջոյ Ժողովը ելմտական նախարարութեան պիտէն ընդունեց ամբողջութեամբ։

Ցեռոյ Ժողովը զբաղեցաւ նախորդ նիստէն յետաձգուած ոստիկաններու ամսաթոշակին խնդիրով։

Տաղաւարեան էֆ. (Սվազ).—Կ'առաջարկեմ որ Պոլսոյ բօլիսները 500 և գաւառներունը 400 ղրշ. ամսական սահման։

Նախագահ.— Ես ալ գրէթէ նոյնը պիտի առաջարկէի, երկու կարգի բաժնենք. առնուազն 400, առ առաւելն 600 ղրշ.։

Մահիր Սայիտ պէյ (Էնկիւրի).—Գաւառներուն ոստիկանները տարբեր տարբեր քանակութեամբ ամսական կ'առնեն. 150էն սկսեալ մինչեւ 300. այդ համամասութեան վրայ, պէտք է բարձրացնենք ամսականները։

Համսի պէյ.— Պոլիսը զատ է, նահանգները զատ, ծախքերը չատ կը տարբերին. եթէ ընդունած ենք որ բոլոր դն ոստիկանները դուրս պիտի ձգուին, ու ասոնց տեղ նորեր պիտի դրուին, ամէնքն ալ դպրոցասարաներէ, այն ատեն պէտք է ընդունինք որ ասոնց 400 ղրշ.էն պակաս ամսական պէտք չէ տանք, 400էն 450 ղրշ. ընելու է։

Իսմայիլ Մահիր.—Եթէ 400 ղրշ. ամսական սահմանուի, դպրոցի ընթացաւարտները ոստիկան կ'ելլան և այն ատեն երկրին անդորրութիւնը կ'ապահովուի. հիները վատաւելի անձեր չեն, եթէ 300 ղրշ. մնայ ամսականը, դարձեալ հիները պիտի անցնին պաշտօնի։

Արիֆ Համէթ պէյ.—Հարիւր ըրի որ Պոլսոյ մէջ գտնուող ոստիկաններուն թիւը քովանդակ կայսրութեան գաւառներուն մէջի ոստիկաններուն թիւին կը հաւասարի. 2600 ոստիկան կայ Պոլսոյ, և նոյնչափ ալ գաւառները. այս ինչ կը նշանակէ։

Սագի պէյ.—Եթէ ոստիկանը 300 ղրշ. ստանայ, անտարակոյս պիտի գոհնայ, կաշառք պիտի ուտէ, պիտի յափշտակէ, անօթի չմնալու համար։

Ֆէյզի պէյ.—Ո՛ւ և է պարկեշտ Օսմանցի այդ գումարի համար ոստիկան ըլլալ չպիտի ուզէ։

Սէլիմ պէյ.—Եթէ երկրին անդորրութեան հարցը նկատի առնէք, վարկեան մը չպիտի վարանիք ընդունելու ամսականի յաւելումը։

Հաճիզ Իպրահիմ էֆ.—Աղէկ, ապէկ, եթէ այսպէս մնայ աւելցնելու ըլլանք, երկու տարի վերջը պիտի մնանք անանք։

Մահիր Սայիտ.—Ազգը չի խնայեր իր դրամը երկրին խաղաղութեան և կարգին պահպանման համար, ես անհրաժեշտ կը գտնեմ 400 ղ. ամսականը։

Խորդական Ասիլ պէյ —Մանասթիրի Գոսովոյի և Սելանիկի նահանգներուն մէջ ոստիկանին ամսականը 300 ղ. կր, 400 ղրշ. մնացեալ 1930 ոստիկաններուն համար 50ական ղրշ. աւելցնել պէտք է, սակայն չենք կրնար, պիտանէն չի ներեր։

Արիֆ Համէթ.—Ինչ կարժէ մէն մի ոստիկանի 100 ղ. աւելի յատկացնել քանի որ երկրին անդորրութեան հարցն է։

Թալէաթ պէյ (Էնկիւրի).—Այսօր յայտնի է թէ Առանդր Դէպքին մէջ մեծ պատասխանատու տեղական կառավարութիւնը եղած է. եթէ պաշտօնին գիտակցութեան տէր ոստիկան, ժանտարմա գտնուէր հոն, այդ սոսկալի Աղէքը թերեւ չպիտի տեղի ունենար, և կամ, չատ չատ խիստ անչարն դէպք մը պիտի պատահէր. ուրիշ պաշտօնատարց պիտանէրն մէջ ալ գոցելով ընդունեցինք այլ և այլ ծախքեր համոզուելէք որ ոստիկանի մը 400 ղ.էն պակաս ամսական կարելի չէ յատկացնել։

Ժողովը ընդունեց 400 ղ.ի բարձրացնել ոստիկաններուն ամսականը։

Էմէր Ֆէյզի.—Պոլսոյ մէջ խճողուած ոստիկանները կ'առաջարկեմ բաժնել գաւառներուն մէջ։

Ասիլ պէյ.—Այդ մասին խորհուած է։

Ցեռոյ Ժողովը ձեռք առաւ Պետական Խորհուրդին պիտանէին վիճելի մասը։

Տեղեկաբեր էմէրլան էֆ.ն յայտարարեց թէ՝ Մեծ Եղբարքսին տեսակ վերջնական համաձայնութեամբ մը, որոշուած է Պետական Խորհուրդին անդամները փոխանակ 10ի 15 ըլլան, և Ջնարի Բ. նախագահին պաշտօնը, այս կերպով իւրաքանչիւր անդամ 3000 ղրշ. ամսական պիտի ստանայ, առանց պիտանէն փոփոխելու։

Ժողովը ընդունեց այս որոշումը։

Ծովային նախարարութեան պիտանէն ալ, երկայն վիճաբանութիւններէ ետքը, ընդունուեցաւ Ժողովէն։

Կարդալ Մ. Ֆրանկեանի «Օսմ. Մեծ գինավաճառ»ի ազգը 4րդ էջը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿՐԷՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Նախարարաց խորհուրդի առջի օրուան նիստին մէջ Եպարքոսը իրրկուան ժամը 12ին ներկայացաւ նստաստանը ձգել և Բ. Դրան հեռագրատունը երթալ պատասխանելու համար Մանասթիրէն եկած հեռագիրներուն։ Մանասթիրի ժողովուրդին կողմէ եկած հեռագիր մը կը խնդրէր որ եպարքոսը հեռագրին գլուխը անցնի և կը հարցունէին թէ իրա՞ւ է որ Կրէտէի մէջ Օսմ. Վեհապետական իրաւունքները պիտի ջնջուին վաղուայ կողմնակցութեամբ կղզին չնորհուելիք ինքնավարութեան. ժողովուրդը կ'աւելցնէր թէ Օսմ. նուիրական իրաւունքները պահպանելու համար պատրաստ է իր արիւնին վերջին կաթիլը զոհելու։

Եպարքոսը անձամբ պատասխանելով այս հարցասիրական յայտարարութիւններուն, յայտնեց թէ Բ. Դուռը այս մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ, և իր իրաւունքները պահպանելու համար ոչ մէկ ձեռնարկէ ետ չպիտի կենայ։ Գալով Կղզին չնորհուելիք ինքնավարութեան այդ մասին Բ. Դուռը պիտի խորհրդակցի պարպան պետութեանց հետ որոնք Օսմ. իրաւունքները վաւերացուցած են միասնաբար։

*** Նախարաց խորհուրդին որոշման վրայ դասական նախարարութիւնը թէքքէրէ մը գրեց Ցունաց Պատրիարքարանին պահանջելով որ Կրէտէի մետրոպոլիտը հրաժարեցուցի, որ Հանեայի բերդին վրայ հէլլէն դրօշը պարզած էր, հաւանական է որ երեկ մինչեւ հաղորդուեցաւ այս թէքքէրէն։

*** Ռիֆերի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ որ Կրէտէի գործարիր մասնաժողովը որոշեց բերդին վրայ ամն օր պարզել Կրէտէի ազգ. դրօշը և կիրակի ու ուրբաթ օրերը միւս հաստաբակաց չէնքերուն վրայ։

*** Թանին Բարիզէն հետեւեալ հեռագիրը ստացած է 3 օգստ. թիւով.—Այսօրուան նախարաց խորհուրդին մէջ Մ. Բիշօն Կրէտէի վրայ խօսելով, յայտարարեց թէ Թուրքիոյ եղած խնամութիւնը բացարձակապէս պիտի յարգուին. Կրէտէն պիտի չարունակէ մնալ առանձ մը պաշտպան պետութեանց ձեռքը։ Անիկա մեծ յաջողութիւն մըն է Օսմ. ազգին և մասնաւորապէս Թուրքերուն համար։

*** Նովոյէ Վրէմիայի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը իր թերթին կը հեռագրէ թէ բարձրաստիճան Ռուս գիւանագէտ մը յայտարարած է թէ անկարելի է որ պատերազմ պատահի Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջեւ, Կրէտէի համար։

*** Սիալ է թէ Բ. Դուռը վերնագիր ըրած ըլլայ Ցունաստանի։ Նմանապէս սխալ է թէ Օսմ. նաւարքմիրը հրաման ստացած է ռմբակոծել Կրէտէի քաղաքները։

*** Սերպ կէս-պաշտօնական Սամաու Բրավա թերթը հետեւեալը կը գրէ Կրէտէ.

տէր խնդրին առթիւ.—Պէտք է չնորհաւորել հեղէն ազգն ու կառավարութիւնը որ գիտցաւ զսպել իր սիրային զգացումները իսէանների իր կանացմանն համար, այնպիսի պահու մը, ուր անընկճելի արգելքներ կրնային ներկայանալ և ուր աճապարելը անհեւիօրէնաղէտալի հետեւանքներ կրնար ունենալ հեղէնական խնդրին և ընդհանրապէս Պարզանեան ազատութեան համար։ Այնպիսի պահու մը որ զօրաւորները իրենց պէտքին համաձայն իրաւունքներ կ'ստեղծեն, այնպիսի ատենը մը ուր օրոշած են յանուն այդ իրաւունքներուն, նոյն իսկ ուժ գործածել փոքրերուն և պակասներուն դէմ, պէտք է համբերութեամբ սպասել տեսնելու համար թէ մինչեւ ե՞րբ ուժը պիտի յաղթէ իրաւունքին։

Եւ Ցունաստան այսպէս ըրաւ։ Հաղորդութիւնը երախտապարտ է իրեն։ Դիւանագէտներն ու քաղաքական մարդիկը ժամանակ ունին խորհելու համար որ իրաւունքի դէմ թէ ի նպաստ բան մը ըրած են անցեալ տարի և այս տարի։ Երբ այս կէտը պարզուի, այն ատեն պատմական բարոյականին օրէնքները պիտի գործադրուին։ Մեծ Պետութիւնները որոնք տասը տարի է վեր նոր բէժիմ մը հաստատած են Կրէտէի մէջ, այսպէսով յաջողդիմութեան ազատ դաշտ մը հայթայթելով Կրէտացիներուն, չեն կրնար փոխել զայն Սամ. Թուրքիոյ պատկառանքը պահելու համար։ Կօնտայի և Հէրսէքի մեր ազգակիցները նախանձելու չատ պատճառներ ունին Կրէտացիներէն, որովհետեւ գէթ անոնք իրենց ազգայնութիւնը կորսնցնելու վտանգին ենթարկուած չեն։»

*** Կրէտէի չորս միլիոն ֆր. փոխ տրուած էր չորս պետական պետութեանց կողմէ որ 1900ին պիտի վճարուէր թէեւ սակայն յետաձգուած էր 1914ին։ Ռուսիա իր բաժինը, մէկ միլիոն ֆր. չնորհած է Կրէտէի։

*** Կրէտէի խնդիրին առթիւ բողոքի միթինկները կը չարունակուին, Քէմախի, Պրուսայի, Պէրկամայի, Գավայլայի, և Մրբալիճի մէջ ալ միթինկներ եղած են։ Վաղը Սելանիկի մէջ հոկայ միթինկ մը պիտի գումարուի, Յուլիս 10 հրապարակին վրայ։

*** Գուրիէ s'Օրիանի խմբագիր մը տեսակցութիւն մը ունեցած է ներքին գործոց Նախարարին հետ որ Կրէտէի խնդրոյն մասին հեռաւեալը յայտարարած է.—Կրէտէի խնդրին մասին ժամերով խորհրդակցեցանք և կարեւոր միջոցներ ձեռք առինք, սակայն չեմ կրնար ատոնց մասին խօսիլ ձեզի։ Միայն կրնամ վստահացնել ձեզ թէ դաշինքը միաձայնութեամբ որոշած է ամէն գինով պաշտպանել Թուրքիոյ Կրէտէի վրայ ունեցած վեհապետական իրաւունքները ամէն յարձակումի դէմ պաշտպանելու Կրէտացի խալամներուն կեանքն ու ինչքերը և հարկեւոր միջոցները ձեռք առնել իր իրաւունքներուն դէմ ոեէ թերացում չը թոյլատրելու համար։ Բոլոր Օսմ. ժողովուրդը գերագրգռուած է Կրէտէի խնդրին համար, բոլոր օսմանցի ազգերը կը հրաւիրեն կառավարութիւնը որպէս զի ամէն միջոց ձեռք առնէ Կղզին պահելու համար և թէ իրենց կեանքն ու ինչքը կառավարութեան տրամադրութեան տակ կը դնեն այդ նպատակին իրագործումին համար։

ԳԱՐԱՏԱՂ՝ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ.—Հեռագիր մ'կ'ըսէ թէ Գարատաղի անկախութեան յորելեանին առթիւ Նիքոլա իշխան ինքզինքը թագաւոր պիտի հռչակէ և այս մասին Տէրութեանց հետ բանակցութիւնները դժուարութեան չեն բաղխած։

ՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ ՄԱՆՆԱՒՈՐ ՆՇԱՆՆԵՐ.— Անցեալները Գուամգաբուի և Կէսիկ Փաչայի քանի մը տուներուն վրայ գիշերանց մահաւոր թունաւորներ գծագրուած էին, որոնց իսկութիւնը հակնալու համար դիմում եղած էր ձեռնհաս իշխանութեան։ Առջի գիշեր եւս Իբրանոսեան, Բանթիկեան և ուրիշ վաճառատուններու վրայ նշաններ գծուեր են, դեղին ներկով խաչեր։ Իմաց տրուեցաւ ոստիկանութեան, որ պատասխանները հարցաքննութեան կանչած է, և յայտարարած է թէ քանի մը անպիտաններու գործը ըլլալու է ասիկա, և թէ պիտի աշխատուի ձեռք անցընել զանոնք։ Այդ անպիտանները կ'երեւի բաւական ճարտիկ սրիկաներ են, որ ի դերեւ կը հանեն այսպէս գիշերապահներուն և շրջուն պահակախումբերուն ուշադրութիւնը։ Վստահ ենք թէ կառավարութիւնը պիտի յաջողի երեւան հանել այդ անպիտանները, ինչպէս կը կոչէ զանոնք։

ՃԱՆԷԹի մէջ, ինչպէս գրած էինք երէկ, Ֆրանս. ղրոշ պարզած էր 200 Ֆրանս. զօրքերու կողմէ։ Բարիզէն հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Ֆրանս. կառավարութիւնը տեղեկութիւն չունի։ Արտ. գործոց նախարարը հեռագրած է Ֆրանս. արտ. գործոց նախարարութեան որ վրատանացուցիչ պատասխան մը տուած է։

ՔԷՍԵՆՏԻՐԻ գաւառակին Լաֆզօվա գիւղին մէջ ձերբակալուեցան երկու Յոյն խաւարարներ որոնց վրայէն վատանգաւոր թուղթեր գտնուեցան։

ՊՐԱՆԱՑԻ մէջ Քրիստոնեաներուն և ոստիկան զինուորներուն միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցած է, և մէկ Քրիստոնեայ մը ու 2 ոստիկան զինուոր վիրաւորուած են։

ՄԵՆԱՄԱՐՏ.—Կը լսենք թէ արտաքին գործոց նախարարութեան գրագիրներէն Նէպլի գէյ Տօքթ. ձիմի փաշայի եղբայրը, մենամարտի հրաւիրած է Արտ. գործոց խորհրդական Ազարեան էֆ. որ ըսած էր յիշեալ էֆէնտին որ սենեակէն դուրս ելլայ, քան որում իբր պաշտօնեայ իրաւունք չունէր թերթի համար լուր առնելու։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ նախարարը պատասխանելով խմբագրի մը դիտողութեանց յայտնեց թէ Ներքին գործոց նախարար ըլլալէն ի վեր բոլոր ջանքերը ի գործ դրած է անկարող կուսակալներն ու կառավարիչները փոխելու համար։ Երեք ամսուան մէջ Պաղատատի Մուսուլի, Էրզրումի, Վանի, Պիթլիսի, Հիմսի, Գաթէմանիի, Գոսովայի, Այդընի, Խարբերդի, Ատանայի, Գոնեայի և Սվազի կուսակալներուն տեղ զարգացած և բարձրագոյն ուսում ստացած երիտասարդներ դրի, 35 մի-թէ-սարքի և նոյնքան ալ գայմագամ փոխեցի, բայց անկարելի է անմոլորելու ամէն բան լմընցնել։»

Նախարարը խօսեցաւ Թանկիի մէջ հրատարակուած ժուռնալին մասին, լսաւ թէ «Թէքքէի կառավարիչը անկարող մարդ մըն էր, բայց զօրաւորի մը աղգական ըլլալուն համար մինչեւ պաշտօն կը տրուէր իրեն։ Թէքքէ գալուն պէս անկանոնութիւնները սկսան, Բ. Դուռ գրեցի որ տեղափոխուի, ակամէ չկախեցին. բայց որովհետեւ նշանակամատդրական վարչութեան մը մէջ կը գտնուէինք, ստիպուեցայ կայսեր դիմում ընել, ան խնդիրը։

Խմբագիրին հարցումին պատասխանելով թէ ինչո՞ւ կառավարութեան չյանձներ իր ընկած մտիկ ի ապարանքը, Ֆէրիտ փաշա պատասխանեց.—Ապարանքս Սուլթանուհիի մը կը պատկանի, և օրէնքի սահմանին մէջ ենթի տրուած է, քանի որ կը պնդեն թէ այս ապարանքը ինչպէս ուրիշ 400 խանութներ, Վագֆին պէտք է դարձուին, յոժարակամ կ'ընդունիմ այդ մասիներուն մասին ըլլալիք կարգադրութիւնները։

ԱՏԱՆԱՑԻ մէջ վաճառականութիւնը զարգացնելու համար կառավարութիւնը բանակցութեան մէջ է Օսմ. Պանքային հետ, 2 միլիոն ոսկիի վարկ մը սահմանելու համար Ատանայի վաճառականներուն։

ՔԷՍՊԷ ՓԱՇԱՅԻ համար մէկ քանի թերթեր գրած էին թէ օսմ. նաւատորմին հրամատարութիւնը պիտի ձգէ իր օգնական Բիւսթէմ պէյի։ Բ. Դրան պաշտօնատար մը կը հերքէ այդ լուրը։

ԻՄԱՄ ԵԱՀԵԱ ասկէց առաջուան ըմբոստ ցեղապետը, Եէմէնի վալի անուանուեցաւ։

ՌՈՒՍ դեսպանը երէկ այցելեց Ցունաց Պատրիարքին։

ԿԱՒԱՂԱՆԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Նշանաւոր ըլլաքսիսնէտ մը, Շէյխ Մէզուլլան անցեալ օր կախուեցաւ։ Թէ բանի մնդանօթարանին հրապարակին մէջ։ Խոստովանեցաւ իր ոճիրները, կախաղանին չուանը համբուրեց և ընդունեց իր պատիժին արդարութիւնը։ Ուրիշ Մօլլա մը ալ կախեցին նոյն իրիկունը։

ԿՐԷՏԷի ԽՆԴԻՐԸ ՅԱՆՐԱՑԱԾ.—Սիարտարտի կ. Գալոյ թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Օգոստ. 4 թուով.—Կրէտէի կացութեան հետեւանօք հանրային զգացումը վտանգաւոր կէտի մը հասած է և էր վախցուի որ խանդավառութիւնները ծագին այս առթիւ։ Զօրաւոր կուսակցութիւն մը կ'աշխատի այժմ ալ Յունաստանի դէմ գործողութեան մը գաղափարին։ Վերջին երկու ամսուան մէջ չարաւնակ առաջ կը տարուին զինուորական պատրաստութիւնները, և անմիջական յառաջադացութեան մը համար ամէն պատրաստութիւն տեսնուած ըլլալուն իրականութիւնը կը քաջալերէ ազգասիրական ոգին։ Զինուորական մասնագէտներ կ'ըսեն թէ Թուրք բանակը երկու շաբաթէն կրնայ Աթէնք հասնիլ։

ՅՕՆ ՏԷՐ ԿՕԼՅ ՓԱՇԱՅԻ ՀՐԱՄԱՐՄԱՆ ԶԻՒՈՑԸ.— Նիւ Եօրէ Հէրալտի կ. Գալոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ երկրորդ անգամ ըլլալով օսմ. բանակը կազմակերպելու պատրաստով կ. Գալիս եկած գերմանի զօրավար Յոն տէր Կոլց որոշած է հրամայել, բարձրաստիճան զինուորականներուն կողմէ իրեն հանդէպ ցոյց արուած հակառակութեան պատճառաւ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Եգիպտոսի դատական գործոց նախարար Բրուչի փաշա, որ կ. Գալիս կը գտնուի, յայտարարեր է խմբագրի մը թէ կը կարծէ որ անգլ. կառավարութիւնը այս ձմեռ տեսակ մը Սահմանադրութիւն պիտի տայ Եգիպտոսի։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԵԼՄԱԿԱՆ ԽՕՍԹՐՈՒԸ.— Թայմզի կ. Գալոյ թղթակիցը կը հեռագրէ.— Ռուսիայէն զատ միւս Տէրութիւնները անկասաբար ծանուցին Բ. Դրան թէ իրենք կը հաւանին Մակեդոնիոյ եկեղեցական յանձնաժողովին լուծելուն։ Հաւանաբար քանի մը օրէն Ռուսիա ևս իր հաւանութիւնը պիտի տայ, և յետոյ այս մասին հաւաքական ծանուցագրը մը պիտի ուղղուի Օսմ. կառավարութեան։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԵՎՔԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ԴԷՄ ԴԱՒԱԴԻՐՈՒԹԵԱՆ ԶԻՒՑԸ ՄԸ.— Թայմզի Օգոստ. 2 թիւին մէջ հետեւեալը կը կարդանք կ. Գալէն հեռագրուած.— Մահոգութիւն առաջ բերած են այն զրոյցները թէ կարգ մը ծայրայեղներ դաւ մը պատրաստած են Շեվքէթ փաշայի և քանի մը առաջնակարգ Ժէօն Թիւրքերուն դէմ, որոնցմէ ոմանք սպանական նամակներ ընդունած են։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։ (Այս տեսակ զրոյց մը հոս քանի գոյութիւն չունի, զոր վերապահութեամբ կ'արտատպենք)։

ՎՈՍՓՈՐ պատի գացողները պէտք է նէնի մտնալէ, Փաղարպազը, Հաճի Միսաքին գաղիոն երթան՝ հաճելի ժամանց մը վայելելու համար։ Մաքուր օդասարկութիւն, անուաստաի ժամանութիւն, մէկ քիլօ դարեղուր 2 դրշ.։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՏԱՆԱՑԻ ԳՈՐԾԵՐ.— Ատանայի թաղուառները հետզհետէ այլևս տակաւ իրենց հայրենիքի խեղճութեան և տառապանքին։ Երէկ դարձեալ փոխանորդարանը ներկայացաւ Համիտյէ գիւղաքաղաքին դեռատի խեղճ կին մը որ երկու փոքրիկներ ունէր։ Իր ամուսինը սպանած էին և ինքն ալ մազապուր ազատած է մարթուելէ։

*** Հայ երեսփոխաններէ ոմանք այս օր Այ Սթէֆանօ կ'երթան ալէքէ անցնելու Պապիկեանի տեղեկագիրը զոր վաղը որոշուած է ներկայացնել Խորհրդարանին։

*** Փոխանորդարանը որոշեց թերթերու միջոցաւ հասարակութեան յայտարարել Ատանայի օրերը որդեգրելու պայմանները։ Երէկ Կէլիսլուզի դեղագործ ազգային մը իր տիկնոջ հետ ներկայացաւ և խնդրեց որ իրեն օրբ մը յանձնուի։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ կուսակալը յատուկ պաշտօնագրով ամէն առաջ արգիլած էր օտարանպատակ հայ ուսուցիչներու պաշտօնավարութիւնը ազգ. վարժարաններու մէջ։ Տեղւոյն ազգ. մարմինները այս պնդութիւնէն վնասուած ըլլալնին յայտնելով Պատրիարքարան չկցուցին թիւնը խնդրած էին։ Ս. Պատրիարք հօր հրամանաւ որոշուեցաւ թաղիր մը գրել Կրթական նախարարութեան, որպէսզի այս տեսակ պարագաներու մէջ արգելք չը յարուցուի։

— Դարձեալ Տրապիզոնի Առաջնորդը կը գրէ թէ կարգ մը թրքանայիր որոնք տակէ առաջ իրենց հպատակութիւնը փոխած և արտասահման գացած էին հիմա կը վերադառնան՝ սահմանադրութեան տուած բարիքներէն օգտուելու համար։ Սակայն տեղական կառավարութիւնը արգելքներ սկսած է յարուցանել և չուզեր անոնք ընդունիլ և ետ կը վերադարձնէ։ Այս օրերս ալ հայ աղջիկ մը նոյնպէս ուզեր է ետ դարձնել, առարկելով հպատակութիւնը, բայց Առաջնորդարանը կրցած է զայն ազատել և ծնողքին յանձնել։ Քաղաք. Ժողովի նկատմամբ յանձնուցաւ այս պարագան։ Անոր համար կարեւոր է այս խնդրով զբաղիլ, որովհետև սկսած են բազմաթիւ հայ գաղթականներ երկիր վերադառնալ, ինչ որ բնականաբար ցաւառիթ պարագայ մըն է։

ՄԱԼԱԹԻՈՅ ԱԶԳ. Իշխանութիւնները գրով մը կը յայտնեն երկիր դարձող Մալաթիացի գաղթականներու վիճակը և անմիջական նպաստ կը խնդրեն։ Այս առթիւ կը գրեն թէ Ատանայէն սկսած են վերադառնալ Մալաթիացի հայեր, որոնք նոյն իսկ չոր հաց մը չունին ուտելու։ Լուսնդ են և բոլորովին ուժաթափ եղած են։

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ Յանձնաժողովը իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.(1) Մը. Բիթ տեղեկութիւն տուաւ թէ նախորդ նիստը որոշման համաձայնելէ ետքը գործոց նախարարին դիմած է տեսակներու չնուութեան խնդրոյն մէջ, Ատանայի միջազգային յանձնաժողովի գործակցութիւնը ապահովելու համար, բայց յատուկիկային վերապահուած է վերջնական կարգադրութիւնը։ Այս առթիւ Յանձնաժողովը որոշեց Մ. Բիթէ, Տրան կիւրէղեանէ և Դասպարեանէ բաղկացեալ յանձնաժողովը ներկայանալ Ատանայի նորընտիր կուսակալի փոխանորդ Ճէմալ պէյի և պաշտօնը շնորհաւորելով մէկտեղ, խնդրէ անոր գործակցութիւնը Ատանայի տեսակց չնուութեան և նպաստ բաշխման գործին մէջ, ապահովելու համար Ատանայի միջազգայնորդի մասնակցութիւնը նոյն գործին մէջ։ Դարձեալ Մը. Բիթ դիտել տուաւ է փաշայի թէ Պաղէշի նպաստը չարունակուելու համար թէեւ հրաման գացած է։ բայց մէկ քանի օր վերջը դադրեցուցուած է։ Նախաբերը խոստացեր է այս մասին հարկ եղած հրամանը առ.2) Սարգիս էֆ. Սուին Ատանայի արհեստաւորներու գործիքներուն ցուցակը պատրաստած ըլլալով, անոնց հայթայթումը յանձնուեցաւ առ. որ անկ է։ 3.— Հաճընի Շամտէրէի 80 տուներուն չինուութեան համար, Ատանայի Միջազգայինը 1600 ոսկիի պէտք ցոյց կուտար, նոյնպէս Բուսմուի 30 տուներուն չինուութեան համար 600 ոսկի, իսկ երկու գիւղերու իրարու հացագին 200 ոսկի։ Յանձնաժողովը որոշեց հացագին համար որոշուած գումարը զրկել, իսկ մնացեալներու չինուութիւնը կառավարութեան ուշադրութեան յանձնել։ 4. — Քէսապէն հասած գիր մը ոսմիկական պէտք ցոյց կուտար Ն գաստի, նկատելով որ Քէսապցի կարօտեալներ մէկ տարի ապրելու համար 2000 ոսկիի պէտք ունին նոյնպէս բուսականաչափ անկողնոյ և 25,000 եարտա տօխուտպի, 15,000 աստառի և 30,000 եարտա բազէնի որոշեց այս պէտքերը Մը. Բիթի և Շիրինեան էֆ.ի միջոցաւ հոգալ մաս մը դրամով և մաս մըն ալ բարեսէր վաճառականներու դիմում ընելով։ 5.— Հայուհեաց տեսերութիւնը նամակով մը կը խնդրէր հոգալ Ատանայի սէջ իր բանակիզ 100 որբ պատսպարող որբանոցի չէնքին վարձքը և որբերու ուտեստին ծախքը։ Որոշուեցաւ այս մասին յաջորդ նիստին հրամիրել յիշեալ ընկերութիւնը և բերանացի տեղեկութիւններ ստանալ։ 7.—Անթաքէաէն Սահակ ք.ն. կը հեռագրէր թէ հոն մեծ կարօտութիւն կը տիրէ. կառավարութիւնը դադրեցուցած է նպաստը և թէ ժողովրդեան թոյլ չի տրուիր գաղթելու։ Մը. Բիթ այս առթիւ ներքին գործոց նախարարին դիմում ըրած էր, որ յայտարարած է թէ Հալէպի վիլայէթին համար արդէն 20,000 ոսկի յատկացուած է։ Որոշուեցաւ այս գումարին փոխանցման համար հարկ եղած դիմումները կատարել։ Որոշուեցաւ նաև որ Մը. Բիթի հեռագրական տեղեկութիւն տանայ նոյն տեղէն և առնուած պատասխանին վրայ յարմար գտած նիստը զրկէ։ 8.— Ի տեղեկութիւն հաղորդուեցաւ Ժողովինթէ Կիպրոս զրկուած 30 ոսկին ստացուած է. բայց միւնոյն ատեն նախնեակէն իր տեղեկացնէին թէ նոր գաղթականներ կը հասնին և այսօրերս 50 հատ ալ հասած են։ 9. Մարաշի մէջ զրկուած նպաստները բաշխելու համար միսիոնար Մը. Լիի կողմէ յանձնաժողով մը կազմուած է, որուն կ'անդամակցին մէկ միսիոնար, մէկ քաղաքական ազգային և առաջնորդարանի կողմէ երկու Հայ ներկայացուցիչ։ Այս յանձնաժողովին յանձնուած է վերջերս միջազգային յանձնաժողովին զրկուած հարիւր ոսկիի բաշխումը։ Նոյնպէս Յանձնաժողովը տեղեկացաւ որ Մարաշի շրջականերէն կողոպտուած գոյքեր կառավարութեան կողմէ ձեռք բերուած և յանձնած են իրենց տէրերուն։

ԵԼԼՍԼՔԻ ԾՔԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի ՆՊԱՍ ԱՏԱՆԱՑԻ ԵՒ ՀԱԼԷՊԻ ԱՐԿԱՄԵԼՈՅ

Այս օր պիտի սկսին (24 յուլիս 6 օգոստոս) Եելսլքի դարատանին մէջ, հանդէսներուն շարքը որոնց արդիւնքը յատկացուած է Ատանայի և Հալէպի արկածեալներ։ Այդ հանդէսները պիտի տեւեն երեք օր և տեղական մամուլը արդէն շեշտեց այն արտասովոր հրապոյրը զոր պիտի պատճառեն հանրութեան։ Մուտքի տոմսերը ծախու են բոլոր վաճառատանց մէջ, օրագիր, ծխախոտ վաճառողներուն և տարբերներուն քով, հար 20 դահեկանի որով իւրաքանչիւր գնող իրաւունք կ'ստանայ 4 հատ 3 դրուշնոց մուտքի և վիճակահանութեան բոլոր մը։

Այդ ելեւմուտներուն հնարաքրքրութիւնը չարժելք բաներուն մէջ կան, մասնաւորապէս, Հայերի անձնական տեսակներ, ինչպէս նաև ընդմիշտ պատմական դարձած այն թիկնաթոռը՝ որուն վրայ նստած ընդունեց իր գահընկեցութեան ազդը, իր անկողինը, կահաւորութեան գործարանը ուր զուարճութիւն կը փնտռէր իր յուզումնալից ժամերուն, հարիւրաւոր բաներ, այն գաղտնի դռները որոնց մէջէն անցնելով կը սիրէր յանկարծակի վրայ հասնիլ, Մալթայի քէօչկը՝ ուր միասնած փաշա դատապարտուեցաւ և ուր Սուլթան Մուրատ քանապարկուած մնաց, գեղարուեստներուն ընդունելութեան դահլիճը՝ Պէշիլիք Մաշլինի մէջ ևն.։

Որպէսզի հանրութիւնը ունենայ հաւատացումներուն ամէն դիւրութիւն, մասնաւորապէս համաձայնեցաւ Շիրքէթի և Մասուսի հետ որպէսզի բոլոր չոգենաւերը հանդիպին Պէյիքթաշ և Զրաղան Մէհիթիէի նաւամատոյցին, հակընդդէմ այն դրան ուրկէ իր մոցուի երկաթի դարասանը։ Սակէ զատ, կառավարները արհեստաւորները հրաւիրուեցան ներկայանալու մասնաւորապէս մը առջև, որուն անդամներն են՝ Ագիմ պէյ, ոստիկանութեան տնօրէն Շէֆքէթ ձէնանի պէյ, Պէյիքթաշի թաղապետութեան նախագահ, Մէհմէտ փաշա, անդամ յաղագաքաղաքութեան, Մուսթաֆա Շէվքէթ փաշա, դեր նախագահ Բերայի թաղապետութեան։ Կառավարներուն ստորագրել տրուեցաւ յանձնարարագիր մը՝ որուն պարտականութիւնը հանձնուեցաւ, բաւական թիւով կառքեր յարտաւ պիտի տպաւեն Բերա, Դալաթիա, Պէյիքթաշ, Զրաղան, Օրթաքէոյ ժողովուրդը փոխադրելու համար մէկ տեղէն միւսը, հեռաւոր տարածումով։

Պէյիքթաշի և Զրաղանի մինչեւ Եելսլքի 5 դրշ. (2 անձի համար), 7½ դրշ. (երկու անձէ աւելի հար), 12½ բիբիլէ, Դալաթիայէ մինչեւ Եելսլքի։

Այս տարեշրջանի գործադրութիւնը պիտի տեսնէ. ոստիկանութեան պաշտօնեաներ, որոնց պէտք պիտի ըլլայ որ և է գանգատ ի հարկին։

Պ. Ժոսէֆ իր գործարանէն Օրտիւս կառք մը տրամադրելի պիտի ընէ շրջաբերութեանց համար, գիշեր և ցերեկ, մարդ գլուխ 5 դրշ.ի փոխարէն Դալաթիայէ Եելսլքի համար։

Հանդէսին Յանձնաժողովը բանակցեալ վրայ է որպէս զի հանրութեան համար աւելի նպաստաւոր պայմաններով ըլլան փոխադրութիւնք, բայց դեռ չենք կրնար այդ մասին տեղեկութիւն տալ։

Ցերեկուան և գիշերուան մուտքի գիները 5 դահեկան են, իբաց առեալ շաբաթ գիշեր, որուն մուտքը պիտի ըլլայ 20 դահեկան. օրագիրը արդէն բաւական խօսեցան գիշերային «Էլեկտրիկեան Հանդէս»ին վրայ՝ որուն մէջ՝ 12000 լապտերներով պիտի լուսազարդուի պարտէզը և մեծ լճին վրայ նաւակով պտոյտներ պիտի ըլլան։

Նուագախումբը, 45 հոգի է բաղկացած, պիտի մասնակցի, բազմաթիւ հմուտաւոր արուեստագէտներ պիտի երգեն և կոմուտին Մուսաղ, որ անցողաբար Պոլիս կը գտնուի, համեցաւ բարձրացնել հանդէսին չուքը երգչուհիի մեծ տաղանդով։ Օր. Տատեան, որ ծնունդ է իրր քաղ արուեստագէտ ժամանակի, նմանապէս խոստացաւ իր շնորհալի գործակցութիւնը։

Զկայ բան մը անխնամ թողուած՝ որպէս զի այս հանդէսին յիշատակը անջնջելի մնայ ներկաներուն մտքին մէջ։ Եգիպտոսէն եկած մասնագէտ մը պատրաստած է այնպիսի հրախաղութիւն մը՝ որուն նմանը դեռ տեսնուած չէ հոս։ Սէմէն վեց վայրկեանը անգամ մը հրոյ փունջեր պիտի նետուին օդին մէջ և պիտի գայ միջոց մը ուր հազարէ աւելի փամփուշտներ ամէն կողմ բարձրանալով պիտի ծածկեն երկինքը իրենց բազմերանգ և այլազան լոյսերովը։

Մանրամասն յայտագրեր պիտի ցրուեն տրուին ամէն կողմ և որոնց մէջ նշանակուած պիտի երեւան այդ երեք գիշերուան մէջ կատարուելիք խրախճանութիւնները։

Թօգաթլեան տան յանձնուած է սեղանի կարգադրութիւնը։ Գինները պիտի ըլլան 20 դահեկան ճաշի համար և 25 դահեկան ընթրիքի համար։

ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ յաջորդիկ շաբաթ օր կը բանայ իր որբանոց արհեստանոցը Օրթաքէօյի մէջ, Ատանայի որբուհիներուն համար։ Այս առթիւ կոչ կ'ընէ Հայ տիկիններու և օրիորդներու, որ իրենց սիրոյն և գութգուրանքին առարկայ ընեն միշտ այս հաստատութիւնը. և խորհին անոր վրայ, ինչպէս պիտի խորհէին իրենց անձնական տուներուն մասին։ Շնորհակալութեամբ պիտի ընդունուի այս չէնքին տարբերական կահաւորման համար զրկուած ամէն ինչ անկողնի կազմուածք խոհանոցի և սեղանի առարկաներ, սեղան, բազմոց, աթոռներ ևն.։ Հայ Տիկնանց Միութեան նպատակն է մէկ անգամէն վերջնել տեղին վրայ տարաբաղդօրէն ծանրացած հէք որբուհիներու մէկ մասին բեռը, անոնց սովորեցնելով առաջին օրէն իսկ արհեստ մը, իրենց օրապահիկը հայթայթելու համար։

Ի ՆՊԱՍ Ատանայի, Տիւզճէի ազգայիններէն 500 դրշ. հանգանակուելով զրկուած է Պատրիարքարան, ձեռամբ Ցարութիւն էֆ. Հազարապետեանի։

ՁԱՐԻՖԵԱՆ թատերախումբը վաղը կը մեկնի Ատաբազար մա՛յն 4 ներկայացում տալու համար։ Ատաբազարէն խումբը պիտի մեկնի Իզմիտ և Պարտիզակ։ Տեղացիներուն համար գեղարուեստական հաճոյք մը պիտի ըլլայ վայելել Զարիֆեանի նման արուեստագէտ մը որ շրջապատուած է Տիկ. Զարիֆեանէ, Օր. Է. Պենէմէճեանէ, Պ. Պ. Ազնանէ, Ատարոնեանէ, Եեսվէք Շահինէ, Շահին Յովհաննէսեանէ և Սարգիսեանէ։ Ա. Ներկայացումը պիտի տայ Շբ. գիշեր Ս տարաբազարի մէջ, «Ոճրագործին ընտանիքը» յուզիչ տուամբ և գաւեցտ։

ԹՕՓԳԱԲՈՒԻ Ցառաջդիմասէր ընկերութեան կազմակերպած դաշտանդէսին զուտ հասոյթը եղած է 3315 դրշ։ Թովլի է Ցառաջդիմասէր ընկերութեան Ջանասիրութիւնը որ աղքատ թաղի մը մէջ կ'աշխատի մղում տալու դպրոցական գործին։

Գրամատեան ընտանիքը և պարագաները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք ողբացեալ ՎԱՂԻՆԱԿ Մ. ԳԱԲՈՒՄՃԵԱՆի մահուան առթիւ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին անձամբ կամ գրով։

Աբիկեան ընտանիքը և պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք ԱՇՈՒԻ ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱՄ ԱԲԻԿԵԱՆԻ տխուր մահուան առթիւ հաճեցան իրենց ցաւակցութիւնը յայտնել անձամբ կամ գրով։

Տէր և Տիկին Պետրոս Յովհաննէսեան Տէր և Տիկին Միհրդատ Պարոնեան, Լաթիֆեան, Պարոնեան, Հարենց. Փափազեան, Աճեմեան, Տէմիրգաբուլեան, Կեսարեան, Հալաճեան, Գոյանեան, Սեթեան ընտանիքները որ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը.

ՕՐ. ԱՏՐԻՆԷ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

որ յետ կարճատև հիւանդութեան կ'ելնէ իր մահկանացուն 16 տարեկան ծաղիկ հասակին մէկ։ Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի այսօր ուրբաթ ժամը 8ուկէսին պէյքոզի Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն մէջ։

Ծանօթ. Մահագդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

Յաղթանակը կամուրջէն կը մեկնի ժամը 7ին։

Պէյքոզ, 24 Յուլիս 1909

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՍՕՖԻԱ 5 օգոստ.—Վաստակաւոր աղբիւրէ կը հաւատան թէ Ֆէրտինանտ թագաւորը Պոլիս պիտի այցելէ Սեպտ.ին բայց բուն թուականը չէ որոշուած։

Ա Զ Դ

Թաղական Խորհուրդս պարտք կը համարի ծանուցանել Պատ. հասարակութեան որ, թաղիս Ազգ. վարժարանաց վերաբերեալ արձանագրութիւնները պիտի սկսին առաջիկայ Օգոստոս 1էն, ամէն օր առաւօտեան ժամը (Լ. Թ.) 1էն մինչեւ 4, թաղական Խորհրդարանի մէջ։ Իսկ վարժարանաց վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ Օգոստոս 24 երկուշաբթի օր։

Ուստի կը հրաւիրուին Պատ. ծնողք և պաշտպանք տանալ իրենց զաւակաց մարց արտօնագիրը։

Բացի վկայեալ բացարձակ աղքատ ուսանողներէ, ձրի դրութիւնն իսպառ չնչուած է և ասոր փոխարէն ընդունուած է պաշտպանի դրութիւնը, ու միանուագ և տարեկան մուրհակ մը սահմանել։

Այս առթիւ, Թաղական Խորհուրդս կը փութայ յայտարարել թէ, նորակազմ պատուաբժան հոգաբարձութեան անձնուէր ջանքերուն և հոգածութեանը շնորհիւ՝ մասնաւորապէս Թաղիս Իսահան երկաթ վարժարանը նոր կազմակերպութիւն մը ստացած է՝ ուսուցչական ձեռնհաս մարմնոյ և ներքին կարգադրութեան հաստատանք, որով ամէն դասակարգի ծնողք վստահաբար կրնան յանձնել իրենց զաւակները Ազգային հարազատ և խնամեալ կրթութիւն մը ստանալու համար։

Մասնաւորապէս ազակերտուհեաց բաժնին մէջ, առաջիկայ տարեշրջանին համակազմուած է նաեւ լրացուցիչ Բ. այսինքն Բ. դասարանը՝ որպէ՛ զ օգտուելու համար կը հրաւիրուին մայրաքաղաքիս Թաղային վարժարաններէն վկայեալ չընչաւարտ օրիորդներ՝ որոց երթեւեկի մասին ամէն կարելի դիւրութիւն պիտի ընծայուի։

Դարձեալ ազակերտուհեաց բաժնին մէջ, բաց ի մասնաւորապէս խօսակցաժութեան (բոնթիք) համար Ֆրանսացի միայուն դատարարէ և Ֆրանսացի կարող մասնագէտէ մը, աւելցուած է նաեւ տեգլիերէն լեզու։

Այս վերջին լեզուին, ինչպէս նաեւ ձեռագործի, ձեւագիտութեան և նկարչութեան ճիւղերուն հետեւելու համար այցելու աշակերտուհիներ ալ կ'ընդունուին՝ մասնաւոր վճարումով։

(Կնիկ Թաղ. Խորհրդոյ)

Թերա, 21 Յուլիս 1909

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ԲԱՆՏԷ ԲԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԱՍ

ԺԲ.

Կարապետ ու Փանոս, երկու անծանօթները, ձորին վերի նեղքներէն անցան, ճամբանին շարունակեցին և հասան հսկայ շէնքի մը քով, ուր կեցան։

Սալիհ բաւային ապարանքն էր։

—Հո՛ս է հո՛ս, փսփսաց

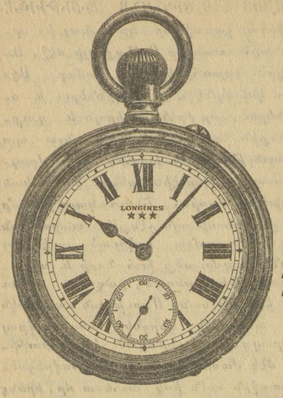

ԼՈՆԺԻՆ

Աշխարհիս միակ ամենարնչիր ժամացոյցը, պատուանշեալ ընդունուած Միացեալ Նահանգներու եւ Իտալիոյ ծովային Նախարարութիւններէն :

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

Ինչո՞ւ կիրթ ճաշակի և ուղիղ դատողութեան տէր ամէն գնորդ նախապատուութիւն կուտայ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցին.— Որովհետև ճշդութիւն, տոկունութիւն, նրբաբուխտ աշխատութիւն և վայելչաձեւութիւն անոր գլխաւոր արժանիքը կը կազմեն եւ լրջօրէն երաշխաւորուած են։ Ինչո՞ւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցը ամէնէն բազմաթիւ և ամենարարձր վարձատրութեանց արժանացած է.— Որովհետև հիանալի կերպով կ'իրականացնէ արուեստին բոլոր կատարելագործումներն և իր նշանաւոր արդիւնքներով միշտ կը գլխ համանման արտադրութիւնները։

5 մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերջ (1885(, Բարիզ (1889), Պրիւսել (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 արտաքոյ մրցման, ոնդամ ժիւրիի։—Ժընէվ (1896), Թուն (1899)։
4 Սեռիի մրցանակներ, 35ն աւելի ուրիշ մրցանակներ Նեօշատէլի դիտարանէն։
16ճխադրամներ.—Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերս, Ամսթէրտամ, Զիւրակօ, եւն., եւն.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ** ԵՒ ՈՐԴԻ Մեծ Շուկայ, Մահմազաղբար, 44—49. Կ. ՊՈԼԻՍ

Ամէն տեսակ գոնարեղէն պատրաստ կը գտնուին. յանձնարարութիւնք եւս կընդունուին։
Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտք ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ զրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։

ՅՈՒՅԱԿ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆԶՆԱԺՈՂՈՎՈՑ

Կրէտէ-Գանաիա 30 Դեկտ., 1908

Գալուստ Փափազեան և Ընկ.	
Իփիկեան Մանուսաքիզէ	
Սպարթալեան Եղբ.	
Սիվրիսարեան և Աղնաւորեան	
Տէր և Տիկ. Ս. Աւագեան	
Եսայի Զաքրեան	
Պաղտասար Կարապետեան	10
Ագարիս Մարտիրոսեան	10
Եղբ. Մելքոնեան	5
Մելքոն Շիրինեան	5
Մինրան Տէրգէնեան	5
Մատթէոս Մանուելեան	5
Յարութիւն Դաւիթեան	5
Յովհ. Նազարեան	5
Յարութիւն Գոնեանեան	5
Պետրոս Ալթունեան	5
Սիօն Սաւադեան	5
Սինոքերիմ Աթանասեան	5
Սահակ Ստեփանեան	5
Ոմն	2
Սարգիս Նէմայմազեան	2
Սարգիս Պետրոսեան	2
Քրիստափոր Դաւուստեան	2
Ակիքան Բայիկեան	1
ԸՆՂ.	
Հայ Գաղութ	830
Ուս. Ռուբ. վրժ.ի	108
Օր. Ս. Պասմաճեան	3033
Աղք. Ընկ.	11865
Պրուսա, Նուազարանդէս	15660
Լ. Պարսիզպանեան	108
Լիւլէ Պուրկազէ	260
Քիլիս	530
Ցինէօէ	1080
Ամերիկայէ Երիս. Հայասանի խմբ.	4079

(Շարունակելի)

ՇՈՒՐԱՑԻ ՊԱՀՐԻՑԷՏԷՆ

Թէբանէնէ միւպայասը իճապ իաէն վէ պու կիւն գարարը գաթիսնին իճրասը մուգարրէր պուլունմը օլան չամանարալարը ֆիյաթը հատոր իթիաալը պուլունմադըղնատն մունագասա միւսաէթի թէմտիտ իսիլէրէք բուսմ թէմուզուն օթուզընտնը կիւնիւ ֆիյաթը հատոր իթիաալը պուլարը թագտիրէ իշալէի էվվելիյէնէն իճրասը գարարլաշարբլմըշ օլմագլէ թէնզիլը ֆիյաթէ բաղըգ օլանլարը թէէմիմաթ ագչէլերինի միւսթասնաղէն եէվմը մէղքիւրէ տէյին Պարիյէ լէվազիմ տաբիէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր։ 3.3

20 Թէմուզ 325

***

1324 աէնէսի հազիրան զայէսինէ գաար կէրէք սէնէի մէղքիւրէաէն վէ կէրէքսէ կէնմըշ սէնէլէրաէն մաալ վէ սարիսուրէթէ հազրեսի Պարիյէտ մաթուսպաթը օլուպ տա եէսալէրինէ պուլունան սուրէթ վէ սերկիլերի Պարիյէ մուհասէպէսինէ տույունը զայրը մունթազամէ սէֆթէրինէ գայտ իթթիրիմէմիշ օլանլար վար իսէ թարիխը իլանան իթիպարէն Նիհայէթ 1/3 այ զարֆնաա մէղքիւր սուրէթ վէ սերկիլերի մուհասէպէի մէղքիւրէյէ իպազելլա մուամէլէի գայտէի իճրա իթիտրմէլերի լիզումը իլան օլընը։

21 Թէմուզ 325 2.3

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՃ

Եըլտըզի չքահանդէսին համար Շիրքէթը 24, 25 և 26 Յուլիսի համար գիշերային սպասարկութիւնները դրած է.— Դիշերուան ժամը 3ին 6 մասնաւոր չոգենաւ մը Գէչիկթաշէն Սկիւտար պիտի երթեւեկէ։ Ուրիշ չոգենաւ մը ժամը 3.6 Գէչիկթաշէն Հայտար փաշա պիտի երթեւեկէ։ Ժամը 3, 30ին կամուրջէն չոգենաւ մը պիտի մեկնի Գէչիկթաշ, Օրթագիւղ, Գուրուչէշմէ, Արնաւուտգիւղ, Պէպէք, Ր. Հիսար, Իմիրկէն, Սթէնիա, Եէնիքէյ, Թարապիա, Պէյլիքտէրէ, Մէզարպուրնու և Եէնիմահալլէ հանդիպելով։

Ժամը 5,30ին կամուրջէն չոգենաւ մը պիտի մեկնի Գէչիկթաշ, Գուզկունճուգ, Պէյլէրպէյ, Զէնկիլքէյ, Գանթլլի, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Զրպուրլը, Բայազաղէ և Պէյքոզ հանդիպելով։

Ժամը 5,30ին Գէչիկթաշէն չոգենաւ մը պիտի մեկնի կամուրջէն։

*** Եըլտըզի մուտքի ռոմակները կը ծախուին կամուրջի կիշէներուն մէջ, ինչպէս Վոսֆորի նաւամատոյցները։ 5—1

ՏՈՔԹ. ՏԻԳՐԱՆ ԷՖ. ԹԱՊԻՊԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ — ԲԺԻՇԿ
Ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ
Ամերիկեան բժշկական համալսարանէ

ֆրանք	
չրջանաւարտ, 20 տարուան փորձառութեամբը ծանօթ Ամերիկեան և Անգլիական նորագոյն մեթոտներով չափահասից և տղայոց, ինչպէս նաև կանանց յատուկ ամէն տեսակ ներքին խօթերը, այլազան զրօնիկ հիւանդութիւնները, մորթային ախտերը, ջերմամիզութիւնը, Ֆրանկախոսը բուժելու պատրաստ բազմավաստակ Տքդ. Տիգրան էֆ. Թապիպեան, Շիշլիի մեծ պողոտային վրայ Անանեան ափարթմանը իր տանը մէջ հիւանդ կ'ընդունի բացի կիրակի ամէն օր, մինչև կէս օր։ Ցիչալ բժիշկը յայտնապէս պատրաստ է դարմանելու, նաև գործողութիւնը անկարելի կամ անբուժելի դարձած դժնդակ ախտերէն գանսերը, ըստ դրութեան Փրոֆ. Ձէգուպիի և Հանրի Սլէգքիի։ Կէսօրէ վերջ բացի կիրակի և հինգշաբթի կը կը գտնուի Պոլիս նոր Նամականան դիմաց Ֆէրուէ պէյ խանի իր մասնաւոր դարմանատան մէջ, և հինգշաբթի կէս օրէ հաք Գատրգիւղ Բազար Ճատտէսի, Մդալրի Նիգոլայիսոս էֆ.ի դեղարանը։ Ուրբաթ օրեր ձրի։ 10—36
20	
20	
20	
20	
20	
10	
10	
10	
5	
5	
5	
5	
5	
5	
5	
5	
5	
5	
2	
2	
2	
1	

ՀԱՅՈՑԱԿԱՆ ԵՐԻՍԵՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՆԵՐԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԿԵՆԱՑ
Կ. Պոլիս, Մահրիգիւղ, Սակ Աղան
Լատին եկեղեցւոյ փողոց

Բ. ԵՐԶԱՆ

Կրթարանս առաջին չրջանը բոլորեց ընդհանուր համակրութեան մէջ։ Տնօրէնութիւնը քաջալերուած յառաջիկայ Բ.դ չրջանին համար ինչ ինչ կարգադրութիւններ և ուսուցչական յաւելումներ բրած է։

Այն ծնողք՝ որոնք կը փափաքին իրենց զաւակները վարժարանիս ինամոց յանձնել, կը հրաւիրուին վարժարան ամէն օր մինչև կէս օր, ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար և ստանալու իրենց զաւակաց մասին տոմսը։

Մանկապարտէզը կը բացուի օգոստոս 3ին, Նախակրթարան Օգոստ. 24ին, Ուսումնարանը Օգոստոս 31 Բշ. և նոյն օրէն դասախօսութիւնք կը սկսին։

Վճարմունք ցերեկնամներուն համար եռամսեայ, իսկ գիշերօթիկներուն վեցամսեայ կանխիկ, ուրեմն մանրամասն տեղեկութեանց համար անձամբ կամ նամակաւ դիմել Տնօրէնութեան։

Հիմնադիր-Տնօրէն
8— ՊՕՂՈՍ Ց. ՊԷՋԱՃԵԱՆ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Գ.. Սեպտ 7 (Ն. Տ.)։ Թուրքերէնի և ֆրանսերէնի դասընթացքը աւելի զօրացնելու համար վարժարանս բարեբաղդութիւնը ունեցաւ իր ուսուցչական մարմնին վրայ աւելցնելու Ս. էֆ. Արենց և Զիա պէյ։

Դիշերօթիկներուն տարեթոշակն է 46 օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի ատեն և կէսը Մնունդին վճարելի։ Իւրաքանչիւր աշակերտ գանձապետին յանձնելու է 1 օսմ. ոսկի՝ գիրքի և ուրիշ դպրոցական պէտքերու համար. աւելցածը իրեն կը վերադարձուի տարիին վերջը։ Մնունդի կամ Զատկի արձակուրդին վարժարան մնացող աշակերտներ 3 մէճիտ պիտի վճարեն։

Նամակատան միջոցաւ դրամ կամ ծրար պէտք է զրկել Իզմիր, Կարապետ աղա Պողոսեանի հասցէին։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բէթի, կամ վարժարանս գործակատար Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Պապլը-Հաուս, Կ. Պոլիս, ժամ 3½ էն 5½ (Հ. Ե.) կամ Տնօրէնութեան Պարտիզակ։ 8—14

***

ՃԱՎԻՐԻ ԿՐԹԱՐԱՆԸ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Բարձր. վարժարանի յարակից Ճավրի կրթարանին տարեթոշակն է 12 ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարուի Սեպտեմբերին, իսկ միւս կէսը Մնունդին։ 12 ոսկիէն պակաս վճարող աշակերտներ առանձին գրիներով պարապելով պէտք է լեցնեն սահմանուած 12 ոսկիի թոյլակը։ Մուտքի ատեն իւրաքանչիւր աշակերտ թուղթի, գրքի և զանազան մանր ծախսերու համար պարտի վճարել 20 ղանկան։ Աշակերտները պէտք է միասին լրեն անկողին ուտան ևն., ինչպէս նաեւ բաղնիքի համար փեսոֆիմալ։

ՏԻ ՆԱՍԻՕՆԱԼ ՓՐՕԹԷՔԹՕՌ
ԱՆԿԱԽԱՆԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՆԱՆ ԸՆՏԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՐԱՎԷՏ ԳԼԽ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000 ԱՆԳ. ՌՈՒԿԻ

Ամենէն նպաստաւոր պայմաններ՝ քան ուրիշ ոևէ ընկերութեանց. Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչալ սակացոյց, վճասուց հատուցմունք անմիջական, և առատաձեռնօրէն կը վճարուին։

Թուրքիոյ Ընդհանուր Տնօրէն
Վ. Գ. ԳԱԼՖԱԵԱՆ
Գալաթիա, Սիրանոը խան, թիւ 8-9

Փոխակալութիւնք.— Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ պատուաւոր և կարող գործակալներ կը փնտռուին։

ՏՈՔԹ. Ա. ՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ի թիի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեկտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տայ օդի, տիսֆանսօսքիի, պրոճոսքոպիի՝ խոֆՖակսօսքոպիի ու ամէնէն նորագոյն ճմթմտնելով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գլխուպտոյտը ու հիսցած ցաւերը, ականջի խրժալը ու ականջի, քթի, բերնի, կոկորդի ու խուլակի ամէն յաճախակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ՝ ելեկտրական քթի վրայ եղած ածելութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին. առանց գործողութեան, կատարեալապէս կը չակէ նորահնար գործիքով մը, սրուն՝ չնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Սուրպիոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։

Վիրի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղայոց կոկորդի նշիկները (պատէմիք) կը հանէ, առանց արիւնանսուրիան իր մասնաւոր գործիքով։

Հիւանդ կ'ընդունի, մինչև կէս օր Պահէճ Դարու, Համիտիէ սէպիլի դէմ, Աբիկ Իւթիւճեան դեղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա Շիտակ ճամբայ, Թագտիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները. իսկ վճարայ ապրանքներ ամէն որ ծրիտրաբ դարմանելու պատրաստ է։

ՀԻԱՆԴԻՍԱՆ ՀԻԱՆԴԻՍԱԼԻ՝ ՀԻԱՆԴԻՍԱԼԻ՝
Փուքաքի տուսով

ՎՕՇԻՆ
WASHENE

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՕՃԱՌ ԼՈՒԱՑՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ինքին կը լուայ եւ կը մարդէ 15 վայրկեանի մէջ առանց օգնութեան մի քանիսի, վրձինի եւ նոյն իսկ լուացարարուհիի ամէն լուացուելիք իրեղէններ՝ բլլան բամբակեղէն, բրդեղէն կամ մետաքսէ, մինչև իսկ ամենանուրբ թիւլ եւ մանբէլ։

Խնայողութիւն ժամանակի, ծախքի եւ աշխատութեան

Իսուս հականխական եւ բոլորովին անվնաս

Վօշինով լուացուած իրեղէնները 25 առ հարիւր աւելի երկար կը դիմանան քան ոևէ ուրիշ մեքենայով լուացուածները

200 ոսկի հատուցում տալիս

Փորձեցէք եւ պիտի համոզուիք

Փնտռեցէք գլխաւոր նպարավաճառներու քով։ Դին 2ուկէս դահեկան հատոր։

Ընդհանուր ներկայացուցիչ՝ Տանկամանի, Գալլիպոլի, Ռումանիոյ և Սերպիոյ համար։

Ց. Մ. ՄԱՎԻ
Սոֆիա, Վասնա, Գեւրէն
ՍԻՍԱՄԳՈՒ, Բրսեան խան թիւ 9.

Կը գտնուին նաեւ անգլիական ընտիր տեսակ լուացքի սուրիշ օճառներ։

Ներկայացուցիչներ կը փնտռուին գաւառներու համար։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՍԱՂԱՀԱՆՆԷՍ Ե. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ՇԱՀԵԿԱՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Վերջերս Լոնժին ժամացոյցը ապօրէն յարձակումներու առարկայ եղաւ մրցակից վաճառանշէի մը ներկայացուցիչին կողմէ, որուն ի գործ դրած անազնիւ միջոցներն այնպանուած և մտրժուած են սակայն բուն իսկ գործարանէն։ Օգտակար է յիշեցնել հոս թէ 4 տարբէ ի վեր Նէօշատէլի Դիտարանին մրցումներուն ընդունուած բոլոր Զուիցերական գործարաններուն մէջ Լոնժին գործարանը առաջինն է որ անմնա-կատարեալ յաջողութեամբ մասնակցած ըլլայ սոյն մրցումներուն, ըստ որում ամէն տարի անխափան ստացած է սեռիի բարձրագոյն մրցանակը և, բաց ասսի, 35է աւելի ուրիշ մրցանակներ շարած։ Եթէ Լոնժին ժամացոյցին ստացած պատիւներուն կատարեալ մէկ ցուցակը կազմել հարկ ըլլար, լրագրի մը սիւնակները չպիտի բաւէին, մինչև իսկ առանց յիշատակելու տիեզերական ցուցահանդէսներու բազմաթիւ գովարարութիւնները, ի մէջ այլոց 5 մեծ մրցանակ, 2 արտաքոյ մրցման եւ 16 օճադրամ, որոնք անոր չնորհուած են ոչ միայն բարձր ճշդութեամբ օրակուռոյ մասնաւոր մեքենաներուն համար, այլ առանց բացառութեան ընդհանուր արտադրութեանց համար, ինչ որ սոյն վաճառանշն չին առած է իր տեսակին մէջ միայն է այն յաղթանակը զոր Լոնժին ժամացոյցը տարաւ, նաեւպես Պէկոնիէի հրամասարութեան տակ Մ. Նահանգներէն դէպ ի Հիւսիսային բեւեռ մեկնող արշաւանքին ատեն, մնայն 4 երկվարկեանի տարբերութիւն մը ցոյց տալով 429 օր տեւող սոյն ուղեւորութենէն ի դարձին։ Լոնժին ժամացոյցը նոյնչափ արիութեամբ կը դիմագրաւէ Քիւբի (Անգլիա) և Ուաթինկրընի (Մ. Նահանգներ) Դիտարանները, որոնք Նէօշատէլինը, և ամեն տեղ միևնոյն յաջողութիւնները տեսով՝ իր կարեւորութիւնը միշտ աւելի կը չեշտուի իրը նախատիպ ժամագործական ճարտարարուեստին մէջ տեղի ունեցած կատարելագործումներուն։ Լոնժին գործարանին արտադրութիւնները պաշտօնապէս ընդունուած են Մ. Նահանգներու և Իտալիոյ ծովային նախարարութիւններէն, ինչպէս նաև հին և նոր աշխարհներուն երկաթուղիներու բազմաթիւ ընկերութիւններէն. առանց առարկութեան Լոնժին ժամացոյցը ընդհանուր աշխարհի ամենաընտիր վաճառանիշն է և իր արժանաւոր համբաւը չի դադրիր տարածելէ։ Վարպետկումը զոր մէկ քանի մրցակիցներու արհեստակցական նախանձը պիտի ուզեր տուալ բերել բնաւ չի կրնար վնասել անոր, այն ասաքեան իր եղական յատկութիւնները զոր ի բերոյ կը հանդիպացնեն զայն ամէն յարձակումէ։

Թուրքիոյ համար
Ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՆԱՍԻՊ Ե. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ՊԱՆԴՏՂՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Գալաթիոյ.— Բամանաս խան։

Պոլսոյ գործակալութիւն.—Գաթրէճ-օղլու բաժին դիմաց Աչիր էֆ. Քիւթիպէնէ փողոց։

Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Գալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանդտղսալօնիքի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն, ինչպէս և Արտասահմանի համար։

ՀԱՑ ԶԻՆԱՎԱՃԱՌ ԳԱԼԱԹԻՈՑ

ԶԱՐԵՀ ՊԷՆԿԼԵԱՆ

Ուղղակի Ամերիկայէն բերել տուած ամենաընտիր զէնքեր, վաճառելի կանխիկ և ապառիկ մասչելի գիներով։ Դիմեցէք Գալաթիա Գարաքէօյի բաղնիքին կից թիւ 56 վաճառանոցը։

Թ. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ

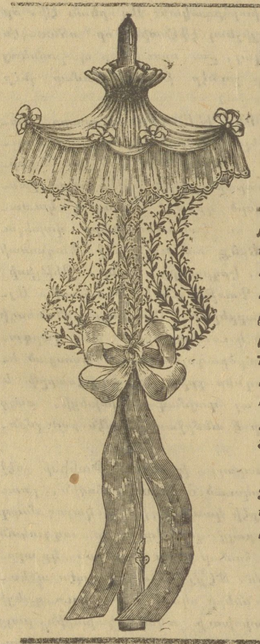

ՄԱՍՆԱԳԷՏ-ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՕՄԵՐՈՒ, ԾԱՂԿԵՊՍԱԿՆԵՐՈՒ
ԵՒ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Սոյն վաճառատունս որ սկզբէն ծանօթ է հրապարակին, այս անգամ եւս կը փափաքի իմացնել յարգելի յաճախորդներուս թէ կարգ մը Հիւսէյնեանեան անունով դիմողներուն չխաբուելու համար անձամբ այցելել Հաճօբուլօ խան թիւ 29 վաճառատանս տեսնելու համար ամէն տեսակ ճոխ եւ խիստ գեղացուցիչ գիներով պատրաստ մահիր, ուր յանձնարարութիւններ ալ փութով կը կատարուին երբեք չտեսնուած նոր ձեւերու վրայ, որով կ'արժի անգամ մը այցելել, սոյն Վաճառատանս մէջ կը գտնուին նաեւ հարսի գոնք, կիսվանթի, ափսէներ եւ մնուշկներ, ձեռնոց, տանթէլա, գոտէլա, ֆիչու, քօռսէ, կօճակ, ծաղիկ եւն.։

Թէև ամէն մարդ կը փափաքի դրամ չտալ, բայց շատերը դեռ չեն գիտեր թէ անոր գաղանիքն՝ յաճախորդները գոհ ընելով անոնց սիրտը չտեսնելն մէջ կը կայանայ։

Թ. ՀԻՒՍԷՅԻՆՃԵԱՆ
Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան թիւ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԳԱՐՆԱՆ ԵՂԱՆԱԿՊԷՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ
ԵԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ
ՀԱՆԴԷՊԵՐՅԵԶԼԻՆԱՑ ԶԱՅԱՌԱՏՈՒՆՔ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐՏՕՆԵԱԼ ՄԵԾ ԶԻՆԱՎԱՃԱՌ
ՄԿՐՏԻՉ ՖՐԷՆԿԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Մէսսաճի խան, թիւ 29, 32, 31, 32, 33։
Մասնաճիւղ՝ կարեւոր կեդրոնցներու մէջ

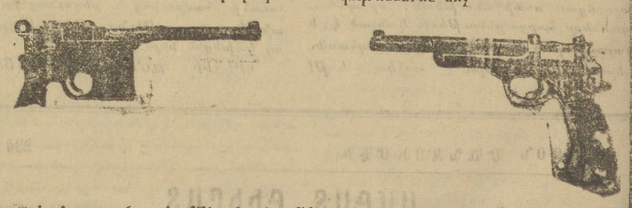

Վաճառատանս և մթերանոցիս մէջ ամէն տեսակ զէնքեր կապար միւս պատրաստ գտնուելուն կարող եմ՝ թէ մայրաքաղաքիս և թէ մասնաւորապէս գաւառի յաճախորդացս հայթայթել դիւրութեամբ ու դիւրամատչելի գիներով։

10-20 կոտր դրազէններէ և իրենց կապարներէ բաղկացեալ տեսակ մը 5-10 օսմ. ոսկւոյ կանխավճարով կը հայթայթուի, որոնցմէ տրուած ամէն յանձնարարութիւնք խղճմտօրէն ու փութով կը կատարուի։

Փափաքողաց գիներու ցուցակը կը զրկուի 20 փարայի փոխարէն իբր նամակադրօշմի ծախս։

Ամէն գրութիւնք պէտք է զրկել.— Մ. ՖՐԷՆԿԵԱՆ, Սուլթան Համամ, Մէսսաճի խան, թիւ 29-33։ Ներփակ գնել պատասխանին նամակադրօշմը։ 12-20

ՇԱՆԹԱԼ SALOLÉ LACROIX
ԳԱԲՍԻԻԼՆԵՐԸ
Միզային գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականթիթ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամենապատուական իրաշնչիչն է։
Վաճառատեղին դեղարան Լագրուա, 31, Rue Philippe-de-Girard, PARIS.

Կը ծանաուի ամէն դեղարաններու մէջ։ Ներկայացուցիչ՝ ՕՀԱՆԵԱՆ. Բաս խան